

บทที่ 2

วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

- 2.1 วรรณกรรมเกี่ยวกับบรรยากาศในชั้นเรียน
- 2.2 วรรณกรรมเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาไทย
- 2.3 วรรณกรรมเกี่ยวกับการจัดชั้นเรียน
- 2.4 วรรณกรรมเกี่ยวกับการสร้างระเบียบวินัยและความรับผิดชอบ
- 2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

- 2.1 วรรณกรรมเกี่ยวกับบรรยากาศในชั้นเรียน

บรรยากาศในชั้นเรียน เป็นปัจจัยหนึ่งที่มีผลทำให้การเรียนการสอนประสบความสำเร็จ นักวิชาการ และผู้รู้ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของบรรยากาศในชั้นเรียน ไว้ดังนี้

บรรยากาศในชั้นเรียน ระวีวรรณ ชินะตระกูล (อ้างถึงใน ประยูร ขาวนาฮี, 2537) ตัวแปรที่มีผลต่อบรรยากาศในชั้นเรียน มีดังนี้

1. ชนิดของโรงเรียน
2. ประสบการณ์ในการสอนของครู
3. อาชีพของบิดา มารดา
4. การศึกษาของบิดา มารดา
5. ขนาดของครอบครัว
6. ที่นั่งในชั้นเรียน
7. เพศของนักเรียน
8. เพศของครู
9. ขนาดของโรงเรียน
10. ระยะเวลาการสอนของครู

บรรยากาศในชั้นเรียน สุมณ อมรวิวัฒน์ และคณะ (2528) ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบ ดังนี้

1. ตัวครู
2. ตัวนักเรียน
3. วิธีสอน
4. การจัดห้องเรียน
5. สิ่งแวดล้อมในโรงเรียน

บรรยากาศในชั้นเรียน กรรณิการั พวงเกษม (2533) ขึ้นอยู่กับ

1. ความพร้อม
2. แรงจูงใจ ซึ่งเกิดจากความสัมพันธ์ของครูและเด็ก บุคลิกภาพของครู วิธีสอนของครู การจัดห้องเรียน

3. การถ่ายทอดความรู้

การควบคุมชั้น และบรรยากาศในห้องเรียน ชำรง ชูทัพ (2525) เกี่ยวข้องกับสิ่งต่าง ๆ ต่อไปนี้

1. ความอบอุ่นร่มเย็นเป็นธรรมชาติของชีวิตในห้องเรียน ได้แก่ นักเรียนทำงานด้วยกัน นักเรียนมีการปรึกษาหารือกัน นักเรียนมีการแบ่งปันของใช้ร่วมกัน นักเรียนเดินไปมาเพื่อทำธุระระหว่างเพื่อนนักเรียนด้วยกัน ตามความจำเป็นโดยไม่ต้องขออนุญาต ครูให้ความช่วยเหลือแนะนำนักเรียนอย่างเป็นกันเองมากที่สุด

2. ระเบียบในห้องเรียน ได้แก่ ครูบังคับให้นักเรียนนั่งนิ่งๆ ครูดูตำราหรือสั่งการนักเรียน บรรยากาศในห้องเรียนสนุกและมีชีวิตชีวา เสียงของความรื่นเริงใส่วัยสาระนักเรียนถูกทำโทษ

3. การฝึกให้นักเรียนรู้จักรับผิดชอบและมีวินัยตนเอง ได้แก่ นักเรียนทำงานด้วยความตั้งใจ ครูสั่งการให้ทำงาน ความตั้งใจทำงานของเด็กด้วยความสงบ เมื่อครูไม่อยู่ในห้องเรียน นักเรียนขาดความสนใจขณะครูกำลังสอน

วิมล สาราณวนิช (2532) ได้กล่าวถึง บรรยากาศที่ดีในชั้นเรียนที่เป็นปัจจัยช่วยให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพ ดังนี้

1. ผู้สอนมีความสัมพันธ์อันดีต่อนักเรียน
2. ผู้สอนมีบุคลิกภาพดี
3. มีการใช้คำพูดไพเราะและเหมาะสม
4. มีอารมณ์ขัน
5. เป็นกันเองกับนักเรียน
6. เตรียมการสอนดี

มังกร ทองสุคติ (2533) ได้กล่าวถึงบรรยากาศในชั้นเรียน จะส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียนนั้น ขึ้นอยู่กับ

1. คุณลักษณะและบุคลิกภาพของครูผู้สอน ที่ครูจะต้องเอาใจใส่ดูแล ให้ความสนใจแก่เด็กแต่ละคนโดยการแสดงออกับกริยาขอมรับนับถือ ให้ความอบอุ่นแบบเป็นกันเองต่อเด็กอย่างจริงจัง

2. การวางแผนการแสดงออกอย่างรัดกุม รอบคอบ
3. เลือกวิธีสอนที่ถูกต้อง
4. ใช้วิธีการวัดผลและประเมินผลอย่างเหมาะสม
5. พยายามเพิ่มพูนประสบการณ์ให้เหมาะสมกับเด็กตลอดเวลา
6. พฤติกรรมสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครูกับเด็ก

จากองค์ประกอบของบรรยากาศที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยได้สรุปเป็นขอบเขตบรรยากาศในชั้นเรียนที่จะศึกษาในการวิจัยครั้งนี้ ดังนี้

ปัจจัยที่ช่วยสร้างบรรยากาศในชั้นเรียน ประกอบด้วย

1. ลักษณะของครู ได้แก่ ประวัติชีวิตด้านวิชาชีพ ฐานะทางเศรษฐกิจ การปฏิบัติภารกิจในโรงเรียน ความสนใจในหน้าที่ครู ความสัมพันธ์กับเพื่อนครู ความสัมพันธ์กับผู้ปกครองนักเรียน

2. พฤติกรรมการสอนของครู ได้แก่ การเตรียมการสอน วิธีสอน การใช้สื่ออุปกรณ์ การวัดและประเมินผล การให้การเสริมแรง การสอนซ่อมเสริม การปรับปรุงวิธีการสอน

3. ลักษณะของนักเรียน ได้แก่ สภาพทางครอบครัว ฐานะทางเศรษฐกิจของผู้ปกครอง อาชีพของผู้ปกครอง ความกล้าในการแสดงออก สุขภาพ

ของนักเรียน ความร่วมมือในการเรียน ความพร้อมก่อนเรียน เจตคติต่อการเรียนการสอนวิชาภาษาไทย

4. การจัดห้องเรียน

5. สภาพของโรงเรียน

6. ความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน

7. ความรับผิดชอบและระเบียบวินัยในห้องเรียน

การจัดบรรยากาศในห้องเรียนให้เอื้อต่อหลักสูตร (ศึกษาธิการ, กระทรวง. 2534)

ห้องเรียนเป็นสถานที่ที่ผู้เรียนใช้เรียนรู้สิ่งต่างๆ ทั้งวิชาความรู้ การฝึกความคิด การปฏิบัติ และการคบหาสมาคมกับบุคคลอื่น ห้องเรียนยังเป็นสถานที่สำหรับผู้เรียนปฏิบัติกิจกรรมส่วนตัว กิจกรรมที่ผู้เรียนสนใจหาความสนุกสนานเพลิดเพลินและใช้เป็นที่พักผ่อนยามว่าง จากผลการวิจัยพบว่า สภาพแวดล้อมในห้องเรียนเป็นปัจจัยสำคัญอย่างหนึ่งที่มีผลต่อการเรียนการสอนของครู สภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยจะช่วยให้การเรียนรู้ของผู้เรียนมีผลดี ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่าห้องเรียนมีความสำคัญต่อผู้เรียน ครูต้องตระหนักถึงความสำคัญของการจัดสภาพแวดล้อมในห้องเรียน

การจัดบรรยากาศในห้องเรียนที่เอื้อต่อหลักสูตร ควรคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้

1. ด้านความรู้สึกลึกที่ให้เกิดกับผู้เรียน การที่ผู้เรียนใช้เวลาส่วนใหญ่ออยู่ในห้องเรียนเพื่อปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ นั้น ถ้าอยู่ด้วยความพอใจ มีความสุข จะเป็นการส่งเสริมการเรียนรู้เป็นอย่างมาก ดังนั้นครูจะต้องหาทางช่วยเหลือผู้เรียนในเรื่อง

1.1 ให้ความรักความอบอุ่นกับผู้เรียน โดยการเอาใจใส่ดูแลอย่างใกล้ชิด ให้ความสนใจ แสดงความจริงใจ สร้างความเป็นมิตร เป็นกันเอง เอื้ออาทร เมตตาปราณีต่อผู้เรียน ครูต้องพร้อมที่จะให้คำปรึกษา คำแนะนำ ชี้แนะและอบรมสั่งสอน นอกจากนี้ครูต้องมีพฤติกรรมอื่นๆ ที่แสดงว่าเป็นที่พึ่งกับผู้เรียนได้ เช่น มีความยุติธรรม มีความซื่อสัตย์ เป็นตัวอย่างที่ดีในทุกๆ ด้าน เป็นต้น

1.2 ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความเป็นตัวของตัวเอง ในการสอนครูต้องจัดกิจกรรมโดยเน้นกระบวนการต่างๆ เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ ทักษะ และเจตคติ ตามที่หลักสูตรกำหนด ครูต้องตอบสนองพฤติกรรมของผู้เรียน เมื่อผู้เรียนปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ประสบความสำเร็จ โดยการให้รางวัล การประกาศยกย่องชมเชย เป็นต้น นอกจากนี้จะต้องพยายามหาวิธีการกระตุ้น ชี้แนะให้ผู้เรียนเกิดความท้าทาย ต้องการเรียนรู้เรื่องต่างๆ ลงมือปฏิบัติกิจกรรมและแก้ปัญหาด้วยตนเอง การส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความเป็นตัวของตัวเอง ควรปฏิบัติดังนี้

1.2.1 ฝึกกระบวนการคิดและการแสดงออก โดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็น ครูต้องยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้เรียน แสดงให้ผู้เรียนเห็นว่าความคิดของเขามีประโยชน์ และพยายามนำความคิดเห็นเหล่านั้นมาใช้ให้เกิดประโยชน์ในการเรียนรู้

1.2.2 ฝึกการทำงานเป็นกลุ่ม ครูควรฝึกการทำงานให้แก่ผู้เรียนโดยใช้ระบบการทำงานเป็นกลุ่ม การทำงานกลุ่มจะช่วยให้ผู้เรียนรู้จักทำงานร่วมกับผู้อื่น ใช้ความรู้ ความคิด ความสามารถที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์ สร้างมนุษยสัมพันธ์ที่ดี และได้ผลงานนำมาสู่ความภาคภูมิใจในกลุ่มและตนเอง ในการมอบหมายงานให้กลุ่มทำนั้น ครูควรคำนึงถึงความยากง่ายของงาน ความรู้และความสามารถของผู้เรียนในกลุ่มแต่ละกลุ่ม เพื่อให้งานกลุ่มประสบความสำเร็จเป็นการสร้างความรู้สึกทางบวกให้ผู้เรียน งานบางอย่างถ้าครูเห็นว่าค่อนข้างยาก ครูควรเข้าไปดูแล กระตุ้นให้ผู้เรียนช่วยกันคิดแก้ปัญหาในกลุ่มของตนเอง ครูจะต้องมีความอดทนที่จะไม่รีบชี้แนะหรือบอกวิธีการแก้ปัญหาต่างๆ ต้องฝึกฝนให้ผู้เรียนใช้วิธีการต่างๆ หลากๆ แบบ จนสามารถแก้ปัญหาได้สำเร็จ

1.2.3 ใช้ประชาธิปไตยในห้องเรียน ฝึกให้ผู้เรียนใช้ชีวิตแบบประชาธิปไตย คือ ต้องเป็นผู้มีคารวะธรรม สามัคคีธรรม และปัญญธรรม ให้ผู้เรียนรู้จักปฏิบัติตนตามสิทธิและหน้าที่ของตนเอง และต้องรู้จักเคารพสิทธิของบุคคลอื่น การอยู่ร่วมกันในห้องเรียนก็จะเป็นสุข ผู้เรียนจะมีความรู้สึกเป็น

อิสระ เสริมสร้างนิสัยที่มีความเชื่อมั่นและความเป็นตัวของตัวเอง

1.2.4 ปฏิบัติตามระเบียบหรือข้อควรปฏิบัติในห้องเรียน ในห้องเรียนครูและผู้เรียนควรช่วยกันวางระเบียบหรือข้อควรปฏิบัติไว้ให้ทุกคนปฏิบัติตาม ระเบียบหรือข้อควรปฏิบัตินั้นจะต้องไม่กำหนดให้ละเอียดมากเกินไป จนไม่อาจปฏิบัติได้ครบถ้วน จะทำให้ผู้เรียนต้องระมัดระวังตัวตลอดเวลา และเกิดความรู้สึกว่าเป็นตัวของตัวเอง ขาดอิสระ ระเบียบดังกล่าวควรวางไว้เป็นกลางๆ และเอื้อต่อการนำไปปฏิบัติโดยไม่ลำบากมากนัก

2. การจัดสภาพแวดล้อมในห้องเรียน ได้แก่ การจัดและตกแต่งห้องเรียน การจัดที่นั่ง วัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ต่างๆ การจัดมุมเสริมความรู้ และอื่นๆ การจัดสภาพแวดล้อมในห้องที่จะเกิดประโยชน์ต่อการเรียนรู้ จะต้องยึดหลักการจัดที่เปลี่ยนแปลงได้อยู่เสมอ ตามความจำเป็นของการเรียนรู้ ไม่ใช่ว่าจัดไว้อย่างไรก็คงสภาพนั้นตลอดไป การจัดสภาพห้องเรียนในลักษณะนี้เป็นการเปลี่ยนแปลงสภาพของสิ่งเร้า เพื่อกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ในสิ่งใหม่ๆ

การจัดสภาพแวดล้อมในห้องเรียน มีข้อเสนอแนะดังนี้

2.1 การจัดที่นั่งของผู้เรียน การจัดที่นั่งควรคำนึงถึงทางที่ผู้เรียนจะต้องใช้เดินไปมาหากัน และความคล่องตัวของการเคลื่อนย้ายในการปฏิบัติกิจกรรม การจัดที่นั่งของผู้เรียนอาจแบ่งเป็น 2 ประเภทใหญ่ๆ คือ

2.1.1 การจัดที่นั่งเป็นรายบุคคล อาจจัดได้หลายแบบ เช่น เรียงเป็นแถวตอนลึก หันหน้าตรงไปที่กระดานดำทั้งหมด จึงเป็นรูปตัวที รูปตัวยู รูปครึ่งวงกลม ฯลฯ การจัดแบบเรียงเป็นแถวตอนลึก หันหน้าตรงไปที่กระดานดำทั้งหมด เป็นแบบที่ใช้กันมานาน ปัจจุบันเรียกว่า จัดแบบเก่า เพราะเห็นว่าการจัดแบบเก่าใช้วิธีให้ครูบอก อธิบายโดยตลอด ผู้เรียนเป็นผู้ฟังเพียงอย่างเดียว ไม่ต้องปฏิบัติกิจกรรมอื่นใด การจัดที่นั่งแบบนี้ยังใช้ได้ อยู่ ในกรณีที่ต้องการให้ผู้เรียนฟังคำบรรยายหรือคำอธิบาย เมื่อจะปฏิบัติกิจกรรมอื่นๆ ควรปรับปรุงการจัดที่นั่งใหม่อีกได้ สำหรับการจัดเป็นรูปตัวยู รูปครึ่งวงกลม บางครั้งจะมีปัญหามาก ผู้เรียนต้องนั่งเอียงไปข้างใดข้างหนึ่งตลอด เพราะต้องหันไปดูครูหน้าชั้นจะไม่เป็นผลดีต่อสุขภาพ ถ้าจะจัดแบบนี้ครูควรหาวิธีการแก้ปัญหา

ดังกล่าวด้วย

2.1.2 การจัดที่นั่งเป็นกลุ่ม หลักสูตรฉบับปรับปรุงกำหนดให้ผู้เรียนปฏิบัติกิจกรรมร่วมกันเป็นกลุ่ม จึงมีการจัดที่นั่งเป็นกลุ่มๆ วิธีจัดคือ ให้ผู้เรียนนั่งหันหน้าเข้าหากันเป็นกลุ่ม สำหรับตำแหน่งที่ตั้งของแต่ละกลุ่มกำหนดได้ตามความเหมาะสม การจัดที่นั่งแบบนี้ควรจัดจนกรณีให้ผู้เรียนปฏิบัติกิจกรรมร่วมกัน หรือครูสอนโดยเข้าจับทเรียนสำเร็จรูป

สำหรับโต๊ะเก้าอี้ของผู้เรียนที่ใช้ในห้องเรียน ควรมีขนาดพอเหมาะกับผู้ใช้เรียน มิฉะนั้นจะทำให้อ่านเขียนและปฏิบัติกิจกรรมไม่สะดวก อาจมีผลทำให้เสียบุคลิกได้ จำนวนโต๊ะเก้าอี้ก็ควรมีอย่างเพียงพอกับจำนวนผู้เรียน

การจัดโต๊ะครู ควรจัดให้อยู่ในที่ที่เหมาะสม อาจจัดไว้หน้าห้อง ข้างห้อง กลางห้อง หรือหลังห้องก็ได้ จากงานวิจัยบางเรื่องเสนอแนะให้จัดโต๊ะครูไว้ด้านหลังห้อง เพื่อเฝ้ามองเห็นผู้เรียนได้อย่างทั่วถึง อย่างไรก็ตามการจัดโต๊ะครูนั้นขึ้นอยู่กับรูปแบบการจัดที่นั่งของผู้เรียนด้วย

2.2 การจัดห้องเรียนและวัสดุอุปกรณ์ ห้องเรียนที่ดีเปรียบเหมือนบ้านที่ดี ผู้อยู่อาศัยจะอยู่ได้อย่างมีความสุข การจัดห้องเรียนได้อย่างถูกต้องเหมาะสมจะเป็นการปลูกฝังนิสัยบางอย่างให้แก่ผู้เรียน เช่น ถ้าห้องเรียนสกปรก รกรุงรัง ผู้เรียนจะมีนิสัยเคยชินต่อความสกปรก ในที่สุดจะฝึกให้เป็นคนรักความสะอาดได้ยาก

องค์ประกอบสำคัญในการจัดห้องเรียนที่ควรคำนึงถึง มีดังนี้

2.2.1 สภาพห้องเรียนต้องอยู่ในสภาพที่ดีและใช้การได้ เป็นสัดส่วนมีความเหมาะสมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

2.2.2 ขนาดของห้องเรียน ต้องกว้างขวางพอเหมาะกับจำนวนผู้เรียน และมีเนื้อที่เพียงพอในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนประถมศึกษา พ.ศ. 2517 ให้ข้อเสนอแนะว่า ห้องเรียนที่มีขนาดพอเหมาะกับผู้ใช้เรียน ควรมีพื้นที่เฉลี่ย 2 ตารางเมตร ต่อผู้เรียน 1 คน

2.2.3 สุขลักษณะในห้องเรียน ห้องเรียนควรจัดให้ถูกสุขลักษณะดังนี้

(1) อากาศถ่ายเทได้ดี มีหน้าต่างอย่างเพียงพอ และมี ประตูเข้าออกได้อย่างสะดวก

(2) แสงสว่างพอเหมาะ เพื่อช่วยให้ผู้เรียนอ่านหนังสือได้ ชัดเจน เป็นการถนอมสายตา ห้องเรียนที่มีแสงสว่างไม่เพียงพอ อาจแก้ปัญหา ได้ เช่น ทำหน้าต่างหรือบานเลื่อนเพิ่ม ใช้ไฟฟ้าหรือโคมไฟช่วย จัดแปลงหลังคาให้แสงสว่างส่องผ่านได้ ทาสีภายในห้อง ฯลฯ

(3) ปราศจากสิ่งรบกวนต่างๆ เช่น เสียง กลิ่น คว้น ผุ่น ฯลฯ

(4) สะอาด ผู้เรียนต้องช่วยกันจัดเก็บกวาดและถู เป็น การปลูกฝังนิสัยรักความสะอาดและทำให้ผู้เรียนทำงานเป็น

2.2.4 การจัดตกแต่งห้องเรียน มีข้อเสนอแนะดังนี้

(1) มุมหนังสือ ในห้องเรียนควรมีมุมหนังสือไว้ให้ผู้เรียน อ่านหนังสือ จะช่วยให้ผู้เรียนอ่านคล่อง มีความรู้กว้างขวาง และใช้เวลาว่าง ให้เกิดประโยชน์ ครูควรหาหนังสือหลายประเภทที่มีความยากง่ายพอเหมาะกับ วัยของผู้เรียนมาให้อ่าน และควรหาหนังสือชุดใหม่มาเปลี่ยนบ่อยๆ การจัดมุม หนังสือควรจัดให้เป็นระเบียบ สะดวกในการหยิบอ่าน

(2) สื่อการเรียนการสอนและวัสดุต่างๆ สื่อการเรียนการสอนประเภทหนังสือเรียนควรจัดไว้ให้เป็นระเบียบ อาจอยู่ร่วมกับมุมหนังสือหรือ แยกไว้ต่างหาก อุปกรณ์การสอนที่ครูใช้ประจำ เช่น บัตรคำ แผนภูมิ ภาพพลิก ฯลฯ ให้จัดไว้เป็นระเบียบเช่นเดียวกัน อุปกรณ์ที่ใช้แล้วไม่ควรติดหรือแขวนไว้ นานจนลืมนำ อุปกรณ์เหล่านี้อาจทำให้ความสนใจของผู้เรียนเปลี่ยนไปขณะเรียน บทเรียนใหม่ แต่อุปกรณ์บางชนิด เช่น เกม อุปกรณ์ประสมคำ อุปกรณ์การคิด คำนวณ ฯลฯ อาจจัดไว้ที่หนึ่ง เพื่อให้ผู้เรียนเล่นในยามว่าง ซึ่งอาจเรียกว่า มุมฝึกสมอง หรือเรียกชื่ออื่นๆ ก็ได้ สำหรับวัสดุสิ้นเปลืองต่างๆ เช่น กระดาษ สี กาว ฯลฯ ควรจัดไว้เป็นสัดส่วน สะดวกต่อการหยิบใช้ ครูควรฝึกนิสัยการจัดของให้เป็นระเบียบ เมื่อใช้แล้วให้เก็บเข้าที่ให้เรียบร้อย ห้องเรียนจะได้ดู เป็นระเบียบ

(3) เครื่องมือเครื่องใช้ที่จำเป็น ในห้องเรียนทุกห้องจะมีเครื่องมือเครื่องใช้ที่จำเป็น เช่น อุปกรณ์ในการทำความสะอาดห้อง แบริ่งสีพื้น ยาสีฟัน และแก้วน้ำของผู้เรียน กล่องอาหารหรือปิ่นโต ฯลฯ สิ่งของเหล่านี้ถ้าไม่จัดที่สำหรับวางไว้ที่ดี จะดูเกะกะส่วนมากจะจัดไว้ตามมุมหรือฝาผนังห้องเรียน

(4) มุมเสริมความรู้กลุ่มประสบการณ์ต่างๆ ควรจัดไว้ตามความจำเป็น ได้แก่ มุมภาษาไทย คณิตศาสตร์ สร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต สร้างเสริมลักษณะนิสัย การงานและพื้นฐานอาชีพ และภาษาอังกฤษ

(5) การแสดงผลงานของผู้เรียน ครูควรจัดให้มีการแสดงผลงานของผู้เรียนในห้องเรียน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความภาคภูมิใจในความสำเร็จและมีกำลังใจในการเรียนต่อไป ทั้งยังสามารถแก้ไขและพัฒนาผลงานของตนเองให้ดีขึ้นโดยลำดับ ผลงานเหล่านี้อาจติดบนป้ายนิเทศ แฉวน หรือจัดวางบนโต๊ะ

(6) การจัดที่อเนกประสงค์ ในยามว่างผู้เรียนอาจใช้ห้องเรียนเป็นสถานที่พักผ่อน ทำงานที่ครูมอบหมาย อ่านหนังสือจากมุมหนังสือ หรือนั่งสนทนากัน ห้องเรียนที่ดีควรจัดสถานที่ไว้ให้ผู้เรียนปฏิบัติกิจกรรมดังกล่าวเท่าที่จะสามารถทำได้ บริเวณนี้อาจเรียกว่า มุมอ่านหนังสือ มุมสงบ หรือที่อเนกประสงค์ก็ได้

(7) การประดับตกแต่งห้องเรียน ครูส่วนใหญ่ที่มีห้องเรียนมาตรฐานหรือครูที่รักความสวยงาม จะนิยมประดับตกแต่งห้องเรียนด้วยสิ่งต่างๆ เช่น ม่าน มู่ลี่ ภาพ ดอกไม้ คำขวัญ สุภาพนิเทศ ฯลฯ การตกแต่งห้องเรียนควรทำอย่างพอเหมาะไม่มากจนเกินไป เช่น ติดภาพสวยๆ จานลวดลาย เป็นต้น สีเส้นต่างๆ ของสิ่งทีนำมาตกแต่ง รวมทั้งสีที่ใช้เขียนอุปกรณ์ต่างๆ ไม่ควรฉูดฉาดหรือใช้สีสะท้อนแสงหรือใช้สีที่ทาให้ลอกออก อาจทำให้ผู้เรียนสายตาเสียได้ การประดับตกแต่งห้องเรียนควรคำนึงถึงหลักความเรียบง่าย เป็นระเบียบ ประหยัด และสวยงาม

การจัดห้องเรียนโดยใช้อุปกรณ์ประกอบต่างๆ ข้างต้นนี้ ควรจัดให้เป็นระเบียบเรียบร้อย น่าดู อยู่านตำแหน่งหรือบริเวณที่เหมาะสม และเอื้อต่อประโยชน์ใช้สอย ทั้งนี้การจัดขึ้นอยู่กับสภาพความเป็นไปได้และความเหมาะสม

ของห้องเรียน วัสดุที่ใช้ และความสามารถในการจัดของครู ทั้งนี้ไม่จำเป็นต้องจัดให้ครบทุกอย่าง

บรรยากาศในชั้นเรียน

องค์ประกอบ 6 อย่างที่ครูจะต้องคำนึงถึงในการสร้างบรรยากาศในชั้นเรียนซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนา self-concept คือ

1. บรรยากาศที่ท้าทาย

กระตุ้นให้กำลังใจเพื่อให้เด็กประสบผลสำเร็จในการทำงาน พูดให้เด็กรู้สึกว่าคุณเชื่อในความสามารถของเด็กที่จะทำงานนั้นๆ แม้ว่าจะ เป็นงานที่ค่อนข้างยาก ให้เด็กรู้สึกมีอิสระที่จะทำ อย่างให้รู้สึกว่าคุณบังคับ

2. บรรยากาศที่มีอิสระ

บรรยากาศที่จะช่วยให้เด็กมีการยอมรับนับถือในตนเอง คือ บรรยากาศที่มีอิสระ เด็กมีโอกาที่จะเลือก ซึ่งเด็กสามารถตัดสินใจเลือกสิ่งที่มีความหมายและมีคุณค่า ซึ่งทั้งนี้รวมถึงโอกาสที่จะทำผิดพลาดด้วย บรรยากาศเช่นนี้จะก่อให้เกิดการเรียนรู้ เด็กจะเกิดความมั่นใจในตนเองที่จะศึกษาค้นคว้า ไม่เกิดความตึงเครียด

3. บรรยากาศซึ่งมีการยอมรับนับถือ

การที่ครูเห็นคุณค่าในตัวเด็กเป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนา self-concept เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนไม่มีอะไรสำคัญเท่ากับความรู้สึกที่ครูเห็นว่าเด็กเป็นบุคคลสำคัญ มีคุณค่าและสามารถเรียนได้ ถ้าครูมีความรู้สึกเช่นนี้ให้กับเด็กอย่างจริงจัง จะมีผลต่อการทำกิจกรรมต่างๆ ของเด็ก นอกจากนั้นเด็กก็จะรู้สึกว่าตนเองมีคุณค่าและยอมรับนับถือในตนเองด้วย ความรู้สึกนี้เป็นสิ่งจำเป็นมากสำหรับเด็กที่มีบ่มด้อย ขาดความมั่นใจในตนเอง ดังนั้น จึงควรพยายามถ่ายทอดความรู้สึกนี้ให้เด็กได้รับได้

4. บรรยากาศที่มีความอบอุ่น

ความรู้สึกทางด้านจิตใจมีผลต่อความสำเร็จในการเรียน เช่นเดียวกับการที่เด็กตระหนักว่าตนเองมีคุณค่า ดังนั้นการที่ครูมีความเข้าใจ เป็นมิตร ยอมรับ ตลอดจนให้ความช่วยเหลือ จะทำให้เด็กเกิดความอบอุ่นสบายใจอยาก

เข้าไปติดต่อด้วย ซึ่งสิ่งนี้จะส่งผลมายังการเรียนของเด็ก ดังนั้นบรรยากาศที่มีความอบอุ่น การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และเด็กรู้ว่าครูเอื้ออาทรกับการกระทำของตน จะทำให้เด็กเกิดความรู้สึกรักในโรงเรียน

5. บรรยากาศแห่งการควบคุม

Coopersmith (1967) กล่าวว่าเด็กที่อยู่ในบรรยากาศที่ปล่อยตามสบาย จะพัฒนาการยอมรับนับถือตนเองได้น้อยกว่าเด็กที่อยู่ในบรรยากาศแห่งการควบคุม ดังนั้นเป็นความจำเป็นที่ครูจะต้องฝึกให้เด็กมีวินัย แต่มีได้อยู่ภายใต้การควบคุมลงโทษ ครูจะต้องชี้แจงให้เข้าใจว่า ทำไมจึงต้องทำสิ่งนี้ แต่ไม่ทำสิ่งนั้น วิธีการพูดของครูเป็นสิ่งสำคัญ ต้องสุภาพ แต่มีความหนักแน่น อีกสิ่งหนึ่งที่ครูจะต้องคำนึงถึง คือไม่ให้สิทธิพิเศษกับเด็กบางคน มิเช่นนั้นจะเกิดปัญหาว่าทำไมคนนี้จึงทำได้แต่คนนั้นทำไม่ได้ เทคนิคการควบคุมที่ใช้ได้ผลดีโดยไม่ให้เด็กรู้ตัว คือการที่ครูพูดให้เด็กเข้าใจว่า ทุกคนล้วนเป็นคนที่มีความสำคัญต่อครูทั้งสิ้น ดังนั้นไม่ว่าเด็กจะทำอะไรเราจะแคร์ต่อการกระทำนั้นๆ ของเขา

6. บรรยากาศแห่งความสำเร็จ

เป็นสิ่งที่ครูควรสร้างให้เกิดขึ้นในชั้นเรียน Machr (1967) กล่าวว่า การเห็นชอบจากบุคคลที่มีความสำคัญต่อเด็กจะมีผลต่อความสำเร็จในการกระทำกิจกรรมต่างๆ ของเด็ก และการไม่ได้รับความเห็นชอบจะมีผลต่อความสำเร็จในการทำกิจกรรมต่างๆ น้อยลง ครูที่ฉลาดมักจะพูดถึงจุดที่เด็กประสบความสำเร็จมากกว่าพูดเกี่ยวกับความล้มเหลว การที่คนเราคำนึงถึงแต่ความล้มเหลวจะมีผลทำให้มีความคาดหวังต่ำ ซึ่งไม่ช่วยทำให้เกิดการเรียนรู้ที่ดีขึ้น Combs Snygg (1969) กล่าวว่า คนเราจะเรียนรู้ว่าตนเองมีความสามารถนั้นมิใช่จากความล้มเหลว แต่จากความสำเร็จ

องค์ประกอบทั้ง 6 อย่างที่กล่าวมาแล้ว จะช่วยให้เด็กได้พัฒนาความรู้ สึกนึกคิดเกี่ยวกับตนเอง และช่วยพัฒนาความสำเร็จในการเรียน

2.2 วรรณกรรมเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนภาษาไทย กระทรวง ศึกษาธิการ (2534)

1. แนวการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนภาษาไทย มีดังนี้

1.1 ฝึกทักษะการฟัง พูด อ่านและเขียนให้ถูกต้องคล่องแคล่ว โดยฝึกทักษะแต่ละอย่างให้แม่นยำ แล้วจึงฝึกทักษะทั้ง 4 ให้สัมพันธ์กัน รวมทั้งส่งเสริมความคิดควบคู่กันไปด้วย การกำหนดจุดประสงค์ในการสอน แม้ว่าจะกำหนดทักษะใดทักษะหนึ่งขึ้นมา เช่น ฟังแล้วจับใจความสำคัญได้ ในขั้นของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนจะมีการอ่าน คือ มีคนอ่านให้ฟัง และมีการพูดเพื่อตอบคำถามแสดงความเข้าใจ นอกนั้นอาจมีการเขียนตอบคำถาม ดังนั้นจะเห็นว่า ทักษะทางภาษาจะสัมพันธ์กันตามธรรมชาติ การสอนภาษาไทย เชิงทักษะสัมพันธ์นี้ จึงเป็นสิ่งที่ครูควรคำนึงเป็นอย่างมาก

1.2 สอนให้ถูกต้องตามหลักการสอนภาษา การเรียนภาษาเป็นการเลียนแบบอย่างหนึ่ง ผู้เรียนจะต้องเรียนภาษาที่เป็นต้นแบบจากครูผู้สอน ต่อจากนั้นผู้เรียนจะรู้จักปรับปรุง หรือเปลี่ยนแปลงให้เป็นภาษาของตนเอง จากการฝึกทักษะทางภาษาลดๆ และท้ายสุดผู้เรียนจะพัฒนาการใช้ภาษา จากความคิดสร้างสรรค์ เพื่อให้ได้รูปแบบการใช้ภาษาใหม่ ๆ

กระบวนการเรียนภาษาโดยทั่วไปอาจจะเริ่มต้นจากการเรียนคำก่อน ผู้เรียนจะต้องฝึกอ่านและเข้าใจความหมายคำ รู้จักนำคำไปใช้แต่งประโยคที่ถูกต้องได้ใจความ จากนั้นฝึกการนำประโยคไปเรียงต่อกันให้เป็นเรื่องราวหรือเป็นข้อความตามลำดับ การฝึกทักษะการใช้ภาษา เน้นการสื่อความหมายให้ตรงกันตลอดจนส่งเสริมให้มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และมีวิจารณญาณในการใช้ภาษา

1.3 ฝึกให้ผู้เรียนรู้หลักเกณฑ์ทางภาษาควบคู่ไปกับการใช้ภาษาและให้รู้วัฒนธรรมทางภาษา

1.4 ฝึกให้ผู้เรียนรู้จักวิเคราะห์ วิพากษ์วิจารณ์ และสังเคราะห์สิ่งที่ได้ฟัง และอ่าน เพื่อฝึกความคิดการแก้ปัญหา และให้มีวิจารณญาณในการใช้ภาษา

1.5 ส่งเสริมให้ผู้เรียนนำความรู้และทักษะที่ได้จากการเรียนภาษาไทยไปใช้เป็นเครื่องมือสื่อสารในชีวิตประจำวัน และใช้เป็นพื้นฐานในการเรียนกลุ่มประสบการณ์อื่น ๆ

1.6 ปลุกฝังเจตคติที่ดีต่อการเรียนภาษาไทย โดยสอนให้เห็นคุณค่าและตระหนักในความสำคัญของภาษาไทย ทั้งในส่วนที่จำเป็นต่อการใช้เพื่อการสื่อสารและในด้านการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมที่สำคัญของชาติ

1.7 ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความพึงพอใจในความงดงามของภาษา เพื่อให้เกิดความจรรโลงใจ โดยใช้ธรรมชาติ บทร้อยแก้ว และร้อยกรอง ที่เหมาะสมกับวัยและระดับชั้น มาเป็นสื่อการเรียนการสอน

1.8 ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีนิสัยรักการอ่านและเฝ้าหาความรู้จากแหล่งต่างๆ เพื่อประโยชน์ในการดำรงชีวิต

1.9 สอดแทรกคุณธรรมต่างๆ เช่น ความมีระเบียบวินัย ความอดทน ความขยัน ความรับผิดชอบ ฯลฯ เพื่อให้การเรียนบรรลุผลตามจุดหมายของหลักสูตร

1.10 ฝึกให้ผู้เรียนเป็นคนช่างสังเกต จดจำและจดบันทึกสิ่งต่างๆ เพื่อเสริมสร้างประสบการณ์ทางภาษา ได้รับความรู้ ความเพลิดเพลินและเป็นการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์

1.11 นำภาษาที่ใช้ในสังคมแวดล้อมมาเป็นสื่อประกอบการเรียนการสอน เพื่อให้สัมพันธ์กับการเรียนและสามารถนำไปใช้ได้จริงในชีวิตประจำวัน

1.12 ให้ความสำคัญแก่ผู้เรียน โดยเฉพาะในเรื่องการใช้ภาษาของครูในการสอน และการสื่อความในโรงเรียน

1.13 เน้นพัฒนาการทางภาษาของผู้เรียน ในการวัดผลประเมินผล ต้องคำนึงถึงวัยและระดับชั้น ผู้เรียนในชั้นต้นๆ จะฝึกเรื่องที่มีโครงสร้างง่ายๆ พอขั้นสูงขึ้นไปจะยากขึ้นและซับซ้อนยิ่งขึ้นตามลำดับ ดังนั้นขั้นตอนความสามารถของผู้เรียนจะเป็นไปตามกระบวนการที่ครูสอน เรื่องบางเรื่องสามารถเรียนได้ตั้งแต่ระดับประถมศึกษาจนถึงมหาวิทยาลัย เช่น การรายงาน การอภิปราย การโต้เถียง ฯลฯ จึงต้องมีการวัดผลหรือประเมินผล โดยใช้เกณฑ์ที่ต่างกัน โดย

75
11
มค 2561
11

ท 60566
หอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยขอนแก่น

25

คำนึงถึงพัฒนาการทางภาษาของผู้เรียนเป็นหลัก

1.14 ส่งเสริมให้ผู้เรียนประเมินผลการเรียนภาษาของตนเอง เพื่อพัฒนาให้ดียิ่งขึ้นตามลำดับ

1.15 ศึกษา ติดตาม และแก้ไขข้อบกพร่องทางภาษาของผู้เรียนอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง โดยใช้วิธีการที่เหมาะสมเพื่อให้ผู้เรียนใช้ภาษาได้ถูกต้อง

1.16 สอนซ่อมเสริม เมื่อทราบว่าผู้เรียนขาดทักษะทางภาษาในด้านหนึ่งหรือหลายๆ ด้าน เพื่อช่วยให้ผู้เรียนบรรลุผลสำเร็จในการเรียนภาษาไทย

1.17 จัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนเรียนภาษาไทยด้วยความสนใจและสนุกสนาน โดยใช้เกม เพลง เป็นสื่อช่วย เพื่อให้ผู้เรียนชอบเรียนภาษาไทย และรักภาษาไทย

1.18 จัดทำหนังสือที่เหมาะสมมาให้ผู้เรียนอ่านมาก หรือส่งเสริมการอ่านหนังสือในห้องสมุด เพื่อให้ผู้เรียนอ่านคล่องและมีความรู้กว้างขวาง

2. การสอนภาษาไทย

2.1 การจัดการเรียนการสอนภาษาไทยต้องจัดอย่างมีกระบวนการ เช่น การฝึกทักษะต่างๆ โดยใช้รูปแบบการสอนทักษะ การฝึกความคิด และวิจารณ์งานในการใช้ภาษาไทย โดยใช้รูปแบบการฝึกทักษะ กระบวนการคิด การฝึกให้ผู้เรียนทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม โดยใช้ทักษะกระบวนการกลุ่ม การส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาการเรียนภาษาของตนเอง โดยใช้ทักษะกระบวนการพัฒนา เป็นต้น

2.2 วิธีสอนภาษาไทย ครูต้องรู้จักเลือกใช้วิธีสอนที่เหมาะสม ในการสอนภาษาไทย โดยเลือกใช้ให้สอดคล้องกับเนื้อหาสาระและกิจกรรมในทักษะต่างๆ วิธีสอนที่ควรนำมาใช้ เช่น การบรรยาย การอภิปราย การสาธิต การแบ่งกลุ่มค้นคว้า การแบ่งกลุ่มระดมความคิด การแบ่งกลุ่มทำงาน การค้นคว้ารายบุคคล การสอนเป็นรายบุคคล การแสดงบทบาทสมมติ การใช้เกม และเพลงประกอบการสอน การใช้บทเรียนสำเร็จรูป หรือศูนย์การเรียนรู้ การใช้

สถานการณ์จำลองและการสอนเป็นคณะ ฯลฯ

2.3 ทักษะที่จำเป็นในการสอนภาษาไทย การสอนภาษาไทยตามหลักสูตรประถมศึกษา ครูควรมีทักษะทั่วไป ได้แก่ การกระตุ้นให้คิด การใช้คำถาม การเล่าเรื่องการบรรยาย อธิบาย และแสดงความคิดเห็น การเล่านิทาน แต่งนิทาน การนำเสนอ การใช้คำแนะนำ ควบคุมและให้ผู้เรียนฝึกปฏิบัติ การสรุปความ การทำเกม และเล่นเกมต่างๆ การแสดงบทบาทสมมติ และให้คำแนะนำวิธีแสดง การใช้ท่าทางสื่อความหมายสำหรับทักษะเฉพาะ ได้แก่ การเลือกหนังสือ การอ่านหนังสือ รู้จักแยกความรู้ ความคิดและคุณธรรมที่สอดแทรกในเนื้อเรื่องของหนังสือเรียน และหนังสือประเภทต่างๆ ได้อย่างเหมาะสม การใช้ภาษาเพื่อเป็นตัวอย่าง และเพื่อชี้แนะการใช้ภาษาที่ถูกต้อง สามารถสื่อสารได้ชัดเจน ถูกต้องตามระเบียบการใช้ถ้อยคำ

2.4 การจัดการเรียนการสอนภาษาไทย พอสรุปเป็นขั้นตอนได้ดังนี้

1) คิดวิเคราะห์วิจารณ์ ให้ผู้เรียนสังเกตข้อความที่ครูสื่อสารให้ผู้เรียน แล้วคิดวิเคราะห์และอธิบายแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเนื้อเรื่อง ผู้รับสาร โอกาสที่ใช้ในการสื่อสารและวิธีการสื่อสาร เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความรู้เห็น และเห็นความจำเป็นของการใช้ภาษาสื่อสารให้ถูกต้องเหมาะสมกับกาลเทศะและบุคคล

2) กำหนดและลำดับขั้นตอนการปฏิบัติ ให้ผู้เรียนวางแผน กำหนดวิธีการนำเสนอ เช่น การใช้ภาษาในการขี้ขี้ ทำท่าย หรืออุปมาอุปไมย กำหนดรูปแบบของภาษาที่จะนำเสนอและกำหนดโครงเรื่อง ประกอบด้วยบทนำ เนื้อเรื่อง และบทสรุป จากนั้นให้ผู้เรียนฝึกซ้อม การนำเสนอ เช่น พูดในใจ พูดหน้ากระจก เขียนใส่กระดาษให้คนอื่นอ่าน เป็นต้น

3) ปฏิบัติด้วยความชื่นชม ให้ผู้เรียนปฏิบัติตามแผน โดยการนำเสนอด้วยวิธีการภาษา และโครงเรื่องที่ได้กำหนดไว้โดยครูคอยกระตุ้น และให้กำลังใจให้ผู้เรียนปฏิบัติด้วยความชื่นชม

4) ประเมินระหว่างปฏิบัติ ขณะที่ผู้เรียนนำเสนอเรื่องราวด้วยวิธีการต่างๆ อยู่ นั้น ครูคอยแนะนำให้ผู้เรียนสังเกตการนำเสนอของตนเอง

ว่า มีข้อบกพร่องอะไร มีสาเหตุมาจากอะไร และจะมีแนวทางแก้ไขปรับปรุงอย่างไร

5) ปรับปรุงให้ดีขึ้นอยู่เสมอ เมื่อผู้เรียนได้สังเกต และประเมินการนำเสนอของตนเอง จนทราบข้อบกพร่องและวิธีการปรับปรุงแก้ไข แล้ว ให้ผู้เรียนปรับปรุงการนำเสนอของตนให้ดีขึ้นอยู่เสมอ

6) ประเมินผลรวมเพื่อให้เกิดความภูมิใจ เมื่อผู้เรียนได้ปรับปรุงการนำเสนอของตนจนดีขึ้น แล้วให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติซ้ำๆ จนเกิดทักษะ แล้วให้ผู้เรียนอภิปรายถึงผลที่ได้จากการนำเสนอ นั้น เช่น ทำให้ผู้รับสารเข้าใจสารอย่างถูกต้อง เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความภูมิใจในตนเอง

แนวการสอนภาษาไทย ตามคู่มือการสอนวิชาภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

การเรียนภาษาไทยตามหลักสูตรประถมศึกษา 2521 เน้นสัมฤทธิ์ผลของทักษะการเข้าใจภาษา คือ การฟัง การอ่านและทักษะการใช้ภาษา คือ การพูด การเขียนจนสามารถใช้ภาษาเป็นเครื่องมือสื่อความคิด ความเข้าใจ แสวงหาความรู้ และมีเหตุผล เพื่อนำไปใช้ในชีวิตรประจำวัน มิได้มุ่งหมายเพียงว่าอ่านออกเขียนได้ในระยะที่เรียนอยู่ในโรงเรียนเท่านั้น ดังนั้นแนวการสอนจึงต้องใช้วิธีการ สื่อการเรียน และกิจกรรมต่างๆ หลากๆ วิธี ต้องจัดลำดับหลักเกณฑ์ อันเป็นพื้นฐานของการเรียนภาษา จนสามารถใช้ภาษาสื่อความหมายถ่ายทอดความคิด แก้ปัญหาวินิจฉัยเหตุการณ์ และตัดสินใจได้ถูกต้อง และในที่สุดจะมีนิสัยรักการอ่าน มีเจตคติที่ถูกต้องต่อการเรียนภาษาและวรรณคดี เห็นคุณค่าและความสำคัญของภาษาที่เป็นวัฒนธรรมประจำชาติ ใช้เป็นประโยชน์ในการพัฒนาตนเองและสังคมตลอดชีวิต

การใช้ภาษานั้นเป็นศิลปะซึ่งจะต้องคำนึงถึงกาลเทศะ บุคคล และความเหมาะสมในด้านอื่นๆ คำพูดประโยคเดียวกัน ไม่อาจใช้ให้ได้ผลอย่างเดียวกันเสมอไป ต้องใช้ให้เหมาะสมแก่โอกาสบุคคลและสถานการณ์ จึงจะเรียกว่าการใช้ภาษาเป็นศิลปะ ดังนั้นวิธีสอนจะใช้วิธีบอกหรือบังคับทำให้เกิดขึ้นให้รู้หรือใช้วิธีท่องจำนั้นเป็นไปได้น้อย โดยเฉพาะในชั้นประถมศึกษา ถ้าผู้เรียนเต็มใจ

พอใจ และสนองตอบด้วยความสมัครใจ กังยาต่อการที่จะส่งเสริมหรือพัฒนา
คุณลักษณะต่างๆ ำให้เกิดตามมา ดังนั้นแนวการสอนภาษาไทยที่เสนอแนะไว้ใน
คู่มือนี้ จึงพยายามใช้วิธีการ สื่อการเรียน และกิจกรรมเพื่อให้นักเรียน เรียน
อย่างสนุกสนาน ค่อยๆ เพิ่มความรู้เกี่ยวกับหลักเกณฑ์ทางภาษาที่ละเอียดละน้อย
และช้าๆ จนสามารถสังเกตจับหลักเกณฑ์ต่างๆ ได้ด้วยตนเองและให้รู้สึกว่
การเรียนภาษาไทยนั้นไม่ยาก แต่มีสิ่งที่น่าสนใจเรียน และอยากเรียนรู้ต่อไป จะ
เห็นได้ว่าการเรียนการสอนสำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 นี้ การ
เรียนการสอนตามแนวนี้จะไม่ทำให้นักเรียนเกลียดการเรียนภาษาไทย วรรณคดี
ไทย หรือหลักภาษาไทย เช่นฝึกให้รู้จักและใช้คำคล้องจอง 2 คำ 3 คำ 4 คำ
ได้นำมาผูกเป็นเรื่องราวได้ เมื่อเปลี่ยนแปลงตำแหน่ง คำสัมผัสคล้องจองก็จะ
แต่งร้อยกรองได้ โดยผู้เรียนไม่รู้ตัวว่าตนกำลังเรียนวิธีแต่งร้อยกรอง แนวการ
สอนควรยึดหลักเกณฑ์ดังนี้

1. ฝึกทักษะทั้ง 4 ำให้สัมพันธ์กับความคิดและการใช้ภาษา
โดยจัดกิจกรรมที่สอดคล้องกัน และสัมพันธ์กับการใช้ภาษาที่จำเป็นในชีวิตของ
ผู้เรียนด้วย

2. ฝึกให้ผู้เรียนศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองำให้มากที่สุด โดยำใช้
หลักเกณฑ์ที่ได้เรียนมาเป็นเครื่องมือเรียนรู้ค่าและความรู้ใหม่ทางภาษา ผู้สอน
ควรเป็นเพียงผู้คอยแนะนำชี้ทางำให้

3. ำให้ผู้เรียน เรียนรู้ด้วยความเข้าใจ โดยำใช้สื่อการเรียน
ตัวอย่างที่ชัดเจน และฝึกฝนำใช้ภาษาตามหลักเกณฑ์ต่างๆ ดีกว่าการำให้ท่องจำ

4. ำให้ฝึกฝนอยู่เสมอ โดยจัดกิจกรรมหรือแบบฝึกหัดที่น่าสนใจ
และสนุกสนาน

5. ฝึกผู้เรียนำให้เป็นคนช่างสังเกตภาษาไทยที่พบเห็นในชีวิต
ประจำวัน เช่น ในหนังสือ และสื่อมวลชนต่างๆ เพื่อเปรียบเทียบำให้ความคิด
กว้างขวางขึ้น

6. สร้างเจตคติที่ดีและถูกต้องำในการเรียนภาษาไทย และ
วรรณคดีำให้แก่ผู้เรียน โดยฝึกำให้ผู้เรียนมีนิสัยชอบสังเกตเกี่ยวกับภาษา ชอบสะสม

รวบรวมสิ่งต่างๆ ที่เกี่ยวกับภาษา เช่น การใช้ภาษาไทยในลักษณะต่างๆ บท ร้อยกรองที่ไพเราะ สุภาษิต สำนวนภาษา ฯลฯ

7. เมื่อผู้เรียนมีข้อบกพร่อง ต้องสำรวจจุดบกพร่องที่แท้จริง เพื่อคิดสอนซ่อมเสริมให้ถูกต้องและเหมาะสม

8. ให้ผู้เรียนได้เห็นตัวอย่างที่ดีทางภาษา เพราะการเรียน ภาษาวิธีหนึ่งเรียนด้วยการเลียนแบบ ผู้สอนต้องเป็นตัวอย่างที่ดีทางภาษาให้แก่ ผู้เรียน และมีลักษณะนิสัยที่เอื้ออำนวยต่อการสอนภาษาไทยให้ได้ผลดี เช่น พุดจา ไพเราะอ่อนหวาน ช่างคิด ช่างสังเกต จัดจำสิ่งที่จะนำไปเป็นตัวอย่างทางภาษา ให้แก่นักเรียน ฯลฯ

9. ต้องประเมินความก้าวหน้าในการเรียนของผู้เรียนทุกระยะ ฝึกให้ผู้เรียนรู้จักประเมินความก้าวหน้าของตัวเองด้วย

การสร้างเจตคติที่ถูกต้องต่อการเรียนภาษาไทย

การเรียนมาถึงขั้นนี้ น่าจะมีความรู้และประสบการณ์ทางภาษา มามากพอสมควร สามารถเข้าใจภาษาคือ ฟัง อ่าน และสามารถใช้ภาษา คือ พุด และเขียนได้ดี หากผู้สอนเห็นว่า การเรียนการสอนภาษาไทยของนักเรียนยัง เป็นที่พอใจก็ควรจะคำนึงถึง เรื่อง เจตคติของผู้เรียนที่มีต่อการเรียนภาษาไทย

การเรียนการสอนภาษาไทยที่จะประสบผลสำเร็จนั้น ผู้เรียน จะต้องมีความเจตคติที่ดีต่อการเรียนภาษาไทย และเห็นความสำคัญของภาษาไทยใน อันที่จะ เป็นประโยชน์ต่อตนและต่อประเทศชาติ ดังนั้นผู้สอนจึงต้องชี้แจงให้ผู้เรียน ทราบและเข้าใจความสำคัญของภาษาไทยในเรื่องต่อไปนี้

(1) ภาษาไทยเป็นภาษาประจำชาติไทย เพราะเป็นเครื่องหมายแสดงความเป็นชาติ เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวนำใจคนทั้งชาติ เป็นเอกลักษณ์ อย่างหนึ่งของชาติไทย เพราะเป็นภาษาของเราเองที่พระมหากษัตริย์ไทยพระ องค์หนึ่งทรงประดิษฐ์ขึ้นมาควรที่นักเรียนทุกคนจะต้องภูมิใจ และพยายาม เรียนรู้ ฝึกฝนจนใช้ภาษาไทยได้ถูกต้องคล่องแคล่วสมกับที่เป็นคนไทย

(2) ภาษาไทยเป็นเครื่องมือในการติดต่อสื่อสาร ระหว่างคน ไทยด้วยกัน ถ้านักเรียนเรียนรู้และฝึกฝนการใช้ภาษาไทยให้ได้ดีแล้ว ก็จะ

สามารถติดต่อสื่อสารกับผู้อื่นเป็นที่เข้าใจกันและได้รับความสำเร็จในการทำงานร่วมกันเป็นอย่างดี

(3) ภาษาไทยเป็นเครื่องมือในการศึกษาเล่าเรียน ไม่ว่านักเรียนจะเรียนรู้สิ่งใดย่อมต้องอาศัยทักษะของภาษาไทย คือการฟัง การพูด อ่านได้แก่ การสนทนา ซักถาม แลกเปลี่ยนความคิดเห็น การอ่านและการเขียน ประกอบกับความคิด วิเคราะห์ วิเคราะห์สิ่งที่ศึกษานั้น จึงได้รับความรู้อย่างสมบูรณ์และถูกต้อง

(4) ภาษาไทยมีความสำคัญในการถ่ายทอดวัฒนธรรม และความเจริญต่างๆ ของคนไทยรุ่นหนึ่งไปยังอีกรุ่นหนึ่งติดต่อสืบเนื่องกันไปเรื่อยๆ โดยไม่ขาดสาย ดังนั้นวัฒนธรรมอันมีค่าซึ่งได้แก่ เพลงกล่อมเด็ก บทร้อยกรอง เพลงพื้นเมือง วรรณคดี และคตินิยมต่างๆ ตลอดจนศิลปวัตถุ การอาชีพ การประดิษฐ์ สิ่งของเครื่องใช้จึงควรรักษาไว้ให้สืบทอดต่อไป

(5) ภาษาไทยมีความสำคัญต่อการประกอบอาชีพกิจกรรมต่างๆ ทุกอาชีพด้วย ต้องอาศัยภาษาไทยเป็นเครื่องมืออำนวยความสะดวกให้กิจการดำเนินไปด้วยดี บางอาชีพก็อาศัยภาษาไทยโดยตรง เช่น อาชีพนักร้อง ผู้ประกาศทางวิทยุและโทรทัศน์ นักเขียน ทนายความ ฯลฯ บางอาชีพก็อาศัยภาษาไทยโดยทั่วไป เช่น ค้าขาย นายแพทย์ กรรมกร ฯลฯ

(6) ภาษาไทยมีความสำคัญต่อการปกครอง ประเทศไทยมีการปกครองระบอบประชาธิปไตย โดยมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข การปกครองระบอบนี้จะดำเนินไปด้วยดีนั้น ต้องอาศัยประชาชนที่ได้รับการศึกษาดี และมีความรู้ในภาษาไทยเป็นอย่างดี มิฉะนั้นแล้วการบริหารงานของรัฐบาลก็จะประสบอุปสรรค ไม่สามารถพัฒนาประเทศไปได้ดีเท่าที่ควร เช่น รัฐบาล หรือผู้แทนราษฎร ซึ่งเจตนารมณ์หรือทำความเข้าใจในงานพัฒนาประเทศต่อประชาชน ถ้าสามารถใช้ภาษาทำความเข้าใจตรงกันได้ ก็จะสามารถทำงานร่วมกัน ทำให้ประเทศชาติเจริญพัฒนาไปตามจุดประสงค์

เมื่อนักเรียนทราบและเห็นความสำคัญของภาษาไทยแล้ว เช่นนี้ ก็จะเรียนรู้ โดยมีจุดหมายปลายทาง การเรียนการสอนก็จะเป็นผลดี อาจจะ

กล่าวได้ว่าอนาคตของชาติ ส่วนหนึ่งขึ้นอยู่กับการสอนภาษาไทยในโรงเรียน ถ้าผู้สอนเข้าใจวิธีสอนรู้จักจัดกิจกรรม ส่งเสริมการเรียนการสอนให้บรรลุผลตามจุดประสงค์ของหลักสูตรเราก็จะได้พลเมืองไทยที่รู้ภาษาไทยดี และสามารถเป็นกำลังในการพัฒนาประเทศได้อย่างแท้จริง

2.3 วรรณกรรมที่เกี่ยวกับการจัดชั้นเรียน

2.3.1 ความสำคัญของการจัดห้องเรียน (สุมน อมรวิวัฒน์, 2526)

ครูใหม่จะมีปัญหามากกว่าครูเก่า บางครั้งครูเตรียมการสอนไว้อย่างดี แต่การสอนไม่ได้ผล เพราะครูจัดห้องเรียนไม่เป็น ครูเก่าบางคนก็ยังมีปัญหา การจัดห้องเรียนมีความหมายถึงการบริหาร การดำเนินงานกิจกรรมในชั้นเรียน โดยคำนึงถึงความเป็นระเบียบ วิธีการ ประชาธิปไตย การใช้และการเก็บวัสดุประกอบการสอน รูปโฉมของห้องเรียน การดูแลรักษาความสะอาด ความเป็นระเบียบ และความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนด้วยกัน

เด็กอยู่โรงเรียนถึงวันละ 6-7 ชั่วโมง เวลาส่วนใหญ่ก็อยู่ในห้องเรียน การดำเนินงานในห้องเรียนจะต้องเป็นที่เข้าใจของนักเรียนทุกคน มิฉะนั้นก็จะเสียเวลาและเสียแรงงานกันมาก รายละเอียดปลีกย่อยต่างๆ เช่น การจัดที่นั่ง การสำรวจการมาเรียน การใช้วัสดุประกอบการสอน วินัย มารรยทาในห้องเรียน เหล่านี้ครูต้องคิดไว้ล่วงหน้า ถ้าครูจัดชั้นดีเด็กก็จะพัฒนาได้มาก การเรียนรู้ก็ดำเนินไปด้วยดี ในสภาพการณ์ที่เหมาะสม ทั้งครูและนักเรียนจะกระตือรือร้นในการทำงาน

2.3.2 การจัดสภาพอาคารเรียนและห้องเรียน

จุดมุ่งหมายของการจัดสภาพอาคารเรียนและห้องเรียน
(พิน เขมทานนท์, 2530)

1. เพื่อส่งเสริมการพัฒนาทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญาของผู้เรียน
2. เพื่อส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้

3. เพื่อส่งเสริมการอยู่ร่วมกันในชั้นเรียนให้มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี
การเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี

4. เพื่อให้การสอนของครูบรรลุตามจุดประสงค์ที่ตั้งไว้

5. เพื่อส่งเสริมสภาพแวดล้อมอาคารเรียนและในชั้นเรียน ให้
เกิดประโยชน์แก่นักเรียน เช่นการจัดสภาพอาคารเรียนให้สะอาด สวยงาม
การจัดโต๊ะ เก้าอี้ในชั้นเรียนให้เรียบร้อย และเกิดความเป็นกันเองระหว่าง
นักเรียนกับครู นักเรียนกับนักเรียน รวมทั้งการส่งเสริมให้นักเรียนได้แสดง
ความคิดเห็นต่างๆ

พื้นที่ เหนือพื้นที่ (2530) ๖ ทำให้ตัวอย่างบางประการที่สำคัญ
มาก ในการเรียนการสอนนั้นสภาพการสอนจำเป็นต้องสอดคล้องกับลักษณะ หรือ
กระบวนการเรียนการสอน

1. ขนาดและรูปร่างของห้องเรียน ในห้องเรียนที่เล็กเกินไปกว่า
สภาพที่ควรจะเป็นนั้น มีผลต่อผู้เรียนไม่น้อย รูปร่างของห้องเรียนควรมีขนาด
กว้างยาวอยู่ในอัตราส่วน 1:1.4 ห้องที่มีรูปร่างสี่เหลี่ยมผืนผ้าที่กล่าวมาแล้วนั้น
ยังช่วยให้การมองเห็นชัดเจนด้วย ผู้เรียนสามารถมองเห็นผู้สอน มองเห็น
แผนภูมิ มองเห็นกระดานดำ ได้สะดวกและชัดเจน

2. อุณหภูมิ อุณหภูมิมีผลกระทบต่อผู้เรียนมาก ห้องเรียนที่มี
อุณหภูมิพอเหมาะอากาศเย็นสบาย และถ่ายเทได้สะดวกเป็นสิ่งที่ผู้เรียนทุกคน
ต้องการ ส่วนห้องเรียนที่ร้อนอบอ้าวทำให้ผู้เรียนง่วงนอน

3. เสียง ในการเรียนการสอน หากมีเสียงรบกวนจากสภาพ
แวดล้อม หรือจากสภาพการเรียนเอง ซึ่งสามารถทำให้การเรียนการสอนติดขัด
เสียงที่ส่งผลต่อการเรียนการสอนยิ่งกว่าสิ่งใดๆ ก็คือเสียงที่มีจากสภาพแวดล้อม
รอบๆ ห้องเรียน บริเวณห้องเรียนหรือบริเวณใกล้เคียง วัตถุปกติการออกแบบ
ห้องเรียนควรป้องกันเสียงได้ ๖ ที่อยู่ในระดับประมาณ 35 เดซิเบล

4. ระดับของแสงสว่าง ปัญหาแสงสว่างในห้องเรียน คือระดับ
แสงสว่างมากเกินไป นั่นคือ การใช้ไฟฟ้าเกินระดับความต้องการ ผลที่เกิดขึ้น
บางครั้งอาจทำให้ผู้เรียนรู้สึกเมื่อยล้าได้เช่นกัน วัสดุที่สะท้อนแสงทุกชนิดควร

หลีกเลี่ยงหรือกำจัด

5. สี มีผลต่อความรู้สึกของผู้เรียนในห้องเรียนที่เน้นความเงียบหรือกิจกรรมการศึกษา ควรทาสีเย็น (เขียว, น้ำเงิน)

เจริญและคณะ (อ้างถึงใน สุพิน บุญขวงค์, 2531) ได้บอกถึงวิธีการจัดสภาพห้องเรียนทางด้านวัตถุที่จะเอื้อต่อการเรียนรู้นั้น ควรจัดดังนี้

1. โต๊ะครู ควรวางในตำแหน่งที่มองเห็นได้อย่างทั่วถึง และไม่เกะกะในการที่จะวางในห้องเรียน อาจจะวางไว้ ณ มุมใดมุมหนึ่งของห้องเรียน

2. โต๊ะเรียนและเก้าอี้ โต๊ะเรียนควรเป็นโต๊ะเดี่ยว และไม่หนักเกินไปสำหรับเคลื่อนย้ายและจัดโต๊ะเป็นรูปต่างๆ ตามกิจกรรมการเรียนการสอน นอกจากนั้นควรคำนึงถึงขนาดของโต๊ะเรียน และเก้าอี้ ต้องเหมาะสมกับวัยของนักเรียนด้วย

3. กระดานขอสลัก ควรมีขนาดกว้างพอสมควร สีที่ทาควรใช้สีเขียว

4. ป้ายนิเทศ มีไว้เพื่อติดข่าวสาร ผลงานของนักเรียน ป้ายนิเทศมักติดไว้ที่ฝาผนังชั้นเรียนด้านหลังหรือสองข้างของกระดานขอสลัก

5. ตู้หรือชั้นสำหรับวางของ ควรทำตู้หรือชั้นวางของรอบๆ ชั้นเรียน เพื่อเก็บวัสดุต่างๆ เช่น อุปกรณ์การสอน หนังสือต่างๆ ฯลฯ การเก็บของต้องเป็นหมวดหมู่และวางไว้เรียบร้อยสวยงาม

สุมน และสมพงษ์ (อ้างถึงใน สุพิน บุญขวงค์, 2531) ได้ให้แนวคิดที่สำคัญของการจัดชั้นเรียน ดังต่อไปนี้

1. การสร้างบรรยากาศสิ่งแวดล้อมที่ดีของชั้นเรียนมีผลต่อพัฒนาการลักษณะนิสัยที่ดีของนักเรียนเป็นอย่างมาก

2. ชั้นเรียนควรมีลักษณะยืดหยุ่น ปรับให้เหมาะสมกับสภาพการณ์และสถานการณ์ในการจัดการเรียนการสอนได้เสมอ

3. ชั้นเรียนควรเปิดในเรื่องของเสรีภาพ ความเป็นอิสระของการเรียนรู้ การอยู่ร่วมกัน และความเคลื่อนไหวในกิจกรรมการเรียนการสอน

ทุกประเภท

4. การจัดสื่อการสอน โสตทัศนูปกรณ์ และหนังสือบางประเภท มีความจำเป็นต่อการเสริมการเรียนรู้ชั้นเรียนเป็นอันมาก

จากแนวคิด 4 ประการดังกล่าว ชั้นเรียนที่ดีจึงประกอบไปด้วย ลักษณะดังต่อไปนี้

1. ชั้นเรียนควรมีสีสันที่น่านดู สบายตา มีอากาศถ่ายเทได้สะดวก และสว่างเพียงพอ ไม่มีเสียงรบกวน อากาศไม่เป็นพิษ ไม่ร้อนจนเกินไป มีต้นไม้ ดอกไม้ประดับ และมีขนาดอย่างกว้างขวางเพียงพอ

2. สะอาดถูกสุขลักษณะ เป็นระเบียบเรียบร้อย น่ายุ

3. สิ่งที่อยู่ในชั้นเรียนไม่ว่าจะเป็น วัสดุ แก้ว อี มุมหนังสือ ป้ายนิเทศ สื่อการสอนประเภทต่างๆ สามารถเคลื่อนไหว เคลื่อนที่ได้ ไม่อันตรายสามารถจัดหรือตัดแปลงให้มีลักษณะเอื้อต่อการสอนและกิจกรรมประเภทต่างๆ ได้

4. นักเรียนได้เรียนรู้ชั้นเรียนอย่างมีความสุข

5. จัดมุมหนังสือ มุมประสบการณ์ สื่อการสอนบางประเภทให้เพียงพอ และมีประโยชน์ต่อการเรียนรู้ของนักเรียน

6. ห้องเรียนที่ดีไม่จำกัดเฉพาะในห้องสี่เหลี่ยมที่กำหนดให้เท่านั้น แต่ยังมีชั้นเรียนแบบเปิด แบบธรรมชาติ

7. การเปลี่ยนแปลงสิ่งแวดล้อม เนื้อหาสาระ กระบวนการเรียนรู้ต้องกระทำอยู่เสมอตามเหตุการณ์ สิ่งที่น่าสนใจ สิ่งที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ของนักเรียน

8. ควรมีการจัดเตรียมชั้นเรียนให้พร้อมต่อการสอนแต่ละครั้ง เพื่อพัฒนาทักษะต่างๆ บางประการ เช่น การทำงานกลุ่ม การสาธิต การแสดงละคร เป็นต้น

9. ชั้นเรียนที่ดีควรรวบรวมประโยชน์คุ้มค่าที่สุด

จากการวิจัยของ กรมการฝึกหัดครู (2529) พบว่า ตัวแปรสภาพแวดล้อมในห้องเรียนมีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลสัมฤทธิ์ ในการเรียน

การสอน ถ้าสภาพแวดล้อมในห้องเรียนดี มีอุปกรณ์การเรียนการสอนพร้อม มีความคล่องตัวในการใช้อุปกรณ์การเรียนการสอน มีโต๊ะเก้าอี้เพียงพอ มีแสงสว่างเพียงพอ มีเสียงรบกวนน้อย อยู่ห่างไกลจากสิ่งรบกวนอื่นๆ ย่อมจะทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนดีขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ มัลลิกา บุนนาค และคณะ (2525) พบว่า องค์ประกอบด้านสภาพโรงเรียน ได้แก่ สภาพการเรียนการสอน และพบว่าตัวแปรที่เป็นบรรยากาศ ได้แก่ ความสะอาด และความเป็นระเบียบของชั้นเรียน การถ่ายเทของอากาศในชั้นเรียน แสงสว่างในห้องเรียน ความพร้อมของเครื่องใช้ประจำห้อง ความสะดวกในการเคลื่อนย้ายอุปกรณ์ในชั้นเรียน และการจัดชั้นเพื่อกระตุ้นให้เกิดบรรยากาศการเรียนรู้

2.3.3 ประเภทการจัดห้องเรียน

เราสามารถจัดห้องเรียนได้หลายแบบ อาจจัดแบบปิดกิจกรรมการเรียนการสอนเป็นหลักหรือเปิดการสอนแต่เพียงอย่างเดียวเป็นหลัก โดยไม่คำนึงถึงกิจกรรมเลยก็ได้ ถ้าจะแบ่งวิธีการจัดห้องเรียนให้เห็นเด่นชัดขึ้น และเข้าใจได้ง่ายขึ้นก็จัดแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภทคือ

1. ห้องเรียนแบบธรรมดา
2. ห้องเรียนแบบนวัตกรรม

1. ห้องเรียนแบบธรรมดา ห้องเรียนแบบนี้ หมายถึงห้องเรียนที่มีครู เป็นศูนย์กลางของห้องเรียน และมีนักเรียนเป็นผู้ที่คอยรับความรู้จากการจัดห้องเรียนแบบนี้มักจะใช้ห้องเป็นลักษณะสี่เหลี่ยมกระดานดำอยู่หน้าชั้นและมีโต๊ะครูอยู่หน้าชั้นเรียนตลอดเวลา วิชาเรียนจะวางเรียงกันเป็นแถว โดยหันหน้าเข้าหาครู

วิชาเรียนของนักเรียนอาจเป็นวิชาเดียว หรือวิชาคู่ก็ได้ พนักห้องเรียน อาจจะมีกระดานป้ายนิเทศหรือสื่อการสอน เช่น แผนภูมิ รูปภาพ แผนที่ติดไว้ ซึ่งสื่อการสอนเหล่านี้จะไม่เปลี่ยนบ่อยนัก การตกแต่งผนังห้องเรียนจะแตกต่างกันออกไปตามแต่สถานที่ตั้งของโรงเรียน โรงเรียนที่อยู่ในตัวเมือง อาจจะมีการตกแต่งมากกว่าโรงเรียนที่อยู่ห่างไกลออกไปตามชนบท เพราะหา

สื่อการสอนได้ยากกว่า บางห้องเรียนอาจจะมีความสนใจ แต่ก็ไม่ได้ถือเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนการสอน

บทบาทของครูและนักเรียนในห้องเรียนแบบธรรมดาที่นี่ ครูจะเป็นผู้รอบรู้ในด้านต่างๆ ใช้วิธีการสอนแบบป้อนความรู้ให้แก่นักเรียนโดยการบรรยาย และอธิบายให้นักเรียนฟังอยู่ตลอดเวลา ครูจะเป็นผู้แสดงกิจกรรมต่างๆ เอง แม้กระทั่งการทดลองอย่างง่ายๆ ไม่เปิดโอกาสให้นักเรียนได้หยิบจับหรือจะต้องสื่อการสอนที่ครูนำมาแสดง นักเรียนจึงต้องฟังครู ไม่มีโอกาสได้พูด หรือทำงานเป็นกลุ่มเพื่อค้นหาคำตอบใดๆ สื่อการสอนที่ใช้ส่วนมากได้แก่ชอล์ก กระดานดำ และแบบเรียน

การจัดห้องเรียนแบบนี้ ไม่เอื้อต่อการสอนตามหลักสูตรใหม่ นักการศึกษาจึงไม่แนะนำให้ใช้มากนัก อาจใช้ได้บ้างเป็นบางครั้งเท่านั้น ถ้าจำเป็นต่อวิธีการสอนวิธีใดวิธีหนึ่ง แต่ไม่ควรยึดถือเป็นแบบอย่างตลอดไป

2. ห้องเรียนแบบนวัตกรรม ห้องเรียนแบบนี้เป็นห้องเรียนแบบใหม่ ซึ่งจัดขึ้นเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนการสอน การจัดห้องเรียนสามารถทำได้หลายแบบ แต่ลักษณะที่เด่นชัดคือโต๊ะเรียนไม่จำเป็นต้องเรียงแถวหันหน้าเข้าหาครู นิยมจัดโต๊ะเป็นกลุ่มแบบต่างๆ กัน เพื่อให้นักเรียนประกอบกิจกรรมร่วมกัน มีส่วนที่นักเรียนจะศึกษาหาความรู้เป็นรายบุคคลได้ด้วย มีการจัดศูนย์ความสนใจ มีสื่อการสอนในรูปของชุดการสอนไว้ให้นักเรียนเรียนรู้ด้วยตนเองหรือเรียนร่วมกับเพื่อนในชั้น มีการตกแต่งผนังห้อง และการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมให้เหมาะสมกับเรื่องที่นักเรียนกำลังเรียน

โต๊ะของครูไม่จำเป็นต้องอยู่หน้าชั้น อาจเคลื่อนย้ายไปตามมุมต่างๆ ตามแต่รูปแบบของการจัดโต๊ะนักเรียนเป็นกลุ่มแบบใด บางทีครูอาจต้องไปนั่งรวมอยู่กับนักเรียนเพื่อร่วมทำกิจกรรม บางทีครูต้องเดินไปดูแลนักเรียนตามกลุ่มต่างๆ ตามบทบาทของผู้กำกับ และแนะนำ ตามที่ได้กำหนดไว้ในหลักสูตรใหม่ บทบาทของครูและนักเรียนมีความสัมพันธ์และพึ่งพาอาศัยกัน ครูจะพูดน้อยลง โดยเปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนเองมากที่สุด ครูจะเป็นผู้ประสานงานการเรียนรู้อีกเท่านั้น ส่วนอื่นนักเรียนเป็นผู้แสดง ห้องเรียน

แบบนวัตกรรมการบางประเภทเปิดโอกาสให้นักเรียนกำหนดจุดมุ่งหมายของการเรียน
เอง เลือกเรียนวิชาตามความสนใจ จัดตารางสอนตามเวลาที่ตนสะดวก และ
ควบคุมความก้าวหน้าในการเรียนรู้ด้วยตนเอง

วิธีการสอนในห้องเรียนแบบนวัตกรรมการนี้ใช้การสอนแบบ
โปรแกรมทั้งที่เป็นกระบวนการ วิธีการ เช่น ห้องเรียนแบบศูนย์การเรียน
ห้องเรียนแบบรายบุคคล แบบเรียนสำเร็จรูป เป็นต้น การสอนสำหรับห้องเรียน
แบบนวัตกรรมการ เน้นบูรณาการของสื่อประสม ใช้สื่อการสอนหลายชนิด เพื่อช่วย
ให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์มากที่สุด

การจัดห้องเรียนแบบใหม่นี้ ช่วยให้ผู้เรียนได้ใช้วิธีการสอนแบบใหม่ๆ ตาม
หลักสูตรพุทธศักราช 2521 บรรลุตามวัตถุประสงค์ได้มากกว่าการจัดห้องเรียน
แบบเก่า แต่คงต้องอาศัยเวลาสักเล็กน้อย เพื่อให้ครูและผู้บริหารโรงเรียนได้มี
เวลาศึกษาและได้ทดลองปฏิบัติ

2.3.4 การจัดโต๊ะเรียน

ลักษณะโต๊ะนักเรียนของเมืองไทยส่วนมากจะเป็นโต๊ะสี่เหลี่ยม
เดี่ยวและคู่ โรงเรียนบางแห่งอาจมีโต๊ะกลม หรือโต๊ะเหลี่ยมสำหรับนักเรียน
ชั้นประถมตอนต้น เพื่อสะดวกแก่การจัดหมู่ และเหมาะกับเด็กเล็ก

การจัดโต๊ะนักเรียนควรคำนึงถึงจำนวนนักเรียน สภาพของ
ห้องเรียน สภาพแวดล้อมของโรงเรียน และความสามารถของนักเรียน
โรงเรียนบางแห่งอยู่ติดกับตลาด ดิฉันไม่ควรจัดโต๊ะนักเรียนให้อยู่ชิดหน้าต่าง
อาจเอาตู้ โต๊ะ อย่างอื่นมาวางไว้แทนที่ เพื่อให้นักเรียนไม่ถูกรบกวนจากภาพ
คนเดินไป-มาบนถนน เสียงจ้อแจ้นตลาด ฯลฯ

การจัดโต๊ะแบบต่างๆ อาจแบ่งออกได้ดังนี้

1. จัดเป็นแถวเรียงหน้าเข้ากระดาน เหมาะกับการสอนแบบ
บรรยายและการจัดห้องสอบ หรือในระยะเวลาที่ต้องการเน้นให้นักเรียนเห็นว่า ขณะ
นี้ใกล้จะสอบแล้ว มีการทบทวนวิชาต่างๆ ลองให้แบบฝึกหัดทบทวน ก็ควรจัดโต๊ะ
แบบเรียงแถวหันหน้าเข้าหากระดานได้

2. จัดเป็นหมู่ๆ หันหน้าเข้าหากัน มีประมาณ 3-5 หมู่ หรือ 5-6 หมู่ ตามแต่จำนวนนักเรียนแต่ละห้อง ในแต่ละหมู่อาจจะมีนักเรียนประมาณ 4-5 คน การจัดโต๊ะแบบนี้ เหมาะกับนักเรียนที่เข้ามาใหม่ๆ ยังไม่รู้จักคุ้นเคยกันและครูควรสลับเปลี่ยนนักเรียนให้ได้นั่ง เปลี่ยนกลุ่มกันไปจนครบเพื่อให้ทุกคนได้รู้จักสนิทสนมกัน เป็นการเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ทำงานเป็นหมู่มากขึ้น สะดวกแก่การแบ่งหมู่ทำงาน เหมาะแก่การสอนแบบศูนย์การเรียนมาก เพราะนักเรียนสามารถเคลื่อนย้ายกลุ่มได้รวดเร็ว

3. จัดแบบคละกัน คือจัดเป็นกลุ่มบ้าง เป็นแถวเรียงกันบ้าง สำหรับโต๊ะเรียนที่จัดเป็นแถว ควรอยู่หลังห้อง กับหน้าห้อง ตรงกลางควรจัดเป็นหมู่ แถวหน้าควรให้นักเรียนที่ต้องการความช่วยเหลือมากเป็นพิเศษมานั่ง เพื่อจะได้ดูแลอย่างใกล้ชิด แถวหลังควรจัดให้นักเรียนที่ต้องการความช่วยเหลือมากเป็นพิเศษมานั่ง เพื่อจะได้ดูแลอย่างใกล้ชิด แถวหลังควรให้นักเรียนที่รักและมีความสนใจเรียนดีนั่ง แต่ครูไม่ควรให้เด็กนั่งคงที่อยู่เช่นนี้ตลอดไป ควรสลับเปลี่ยนให้คนเก่งนั่งกับคนอ่อนบ้าง คนเก่งนั่งกับคนเก่งบ้าง เป็นต้น

การจัดโต๊ะเรียนรูปแบบต่างๆ มีอีกมากมาย แล้วแต่เพื่อนครูจะคิดดัดแปลงให้เหมาะสม เท่าที่เสนอมานี้ 3 แบบนี้ เป็นแบบกว้างๆ ทั่วไป

2.4 การสร้างระเบียบวินัยและความรับผิดชอบ (แอนน์ รัตนากร, 2531)

2.4.1 สาเหตุของการขาดวินัย

1. เกิดจากการมีภูมิหลังที่ไร้ระเบียบ : ประเภทนี้เรียกว่าลืมหืมตาขึ้นมาก็ไม่เคยรู้จักคำว่าระเบียบเป็นอย่างไร การกิน การอยู่ ล้วนแต่เป็นแบบไปวันๆ สภาพภายในบ้านและบริเวณรอบบ้านสกปรกรกรุงรัง เสื้อผ้ากองๆ แฉวนๆ ไว้ อีกทะเละ เขละขละ ข้าวของเก็บไม่เป็นที่เป็นทาง เคยเห็นและเคยชินที่จะรับประทานผลไม้แล้ว ขว้างเปลือกขว้างเมล็ดไปนอกหน้าต่างอะไรอย่างนี้ ครูประจำชั้นจะสงสารดาวประเภทนี้มาก พอๆ กับสงสารตัวเองที่มาจำใจจำใจ อบรมจนปากจะถึงหู บอกกันตรงๆ ได้เลยว่า มีเพียงส่วนน้อยเท่านั้นที่จะกลายมาเป็นผู้ที่ทำอะไรเป็นระเบียบ...มีระเบียบวินัย

2. เกิดจากเพื่อนชักจูงไป : ประเภทนี้ เนื่องจากความสามารถในการปรับตัวค่อนข้างช้า การเปลี่ยนเพื่อนใหม่ทุกปี ทำให้เขารู้สึกสับสน เป็นเหตุให้กลุ่มที่ต้องการพรรคพวกอยู่แล้ว เข้าไปหวานล้อม ชักจูงได้ง่าย และเมื่อเข้ากลุ่มแล้ว ก็มักเป็นผู้ตาม พวกเฮไหนก็ร่วมเฮด้วย

3. เกิดจากสภาพครอบครัวที่เปลี่ยนแปลง : ประเภทนี้วันดีคืนดี พ่อแม่ที่เคยอยู่พร้อมหน้าพร้อมตา ก็ให้มีอันต้องจากไกล รู้สึกว่าตัวเองไม่มีใครสนใจ ไม่มีใครรัก ถ้าโชคดีสามารถปรับตัว ยอมรับสภาพได้ก็แล้วไป แต่ถ้าไม่เขาก็จะเป็นหัวจอกที่พยายามสร้างความกระด้างในหัวใจ ก้าวร้าวเพื่อปิดบังความอ่อนแอ และบมด้อมของตัวเอง

4. เกิดจากการขาดความเอาใจใส่เลี้ยงดูจากครอบครัว : ประเภทนี้อยู่กับคนเลี้ยงมากกว่า พ่อ หรือ แม่ ทำอะไรไม่เป็น จะทำอะไรหรือต้องการอะไร ก็ สิ่งพี่เลี้ยงเรียกว่าจ๋าพวกอ่อนน้อม หรือ อ่อนนั้ ก็ได้ เพราะไม่ได้รับการอบรม ได้รับแต่การเลี้ยงดูอย่างเดียว ความประเภทนี้มักเกิดเมื่อเรียนชั้นประถมปีที่ 4-5 เพราะคนเลี้ยงช่วยทำการบ้านที่ไรผิดทุกที ทำให้ไม่ชอบทำการบ้าน ไม่อยากเรียน กลายเป็นดาวซี้เกียจ ไม่มีความรับผิดชอบใบานที่สุด

5. เกิดจากทัศนคติของครูประจำชั้นกับผู้ปกครองไม่ตรงกัน : เหตุการณ์นี้อาจเกิดขึ้นได้ แม้ไม่บ่อยครั้งนัก ก็มีผลทำให้เด็กเกิดความสับสนเกิดเป็นดาวประเภทชั่วคราว คือ พันปีนั้นไปก็ค่อยยังชั่วอะไรทานองนั้น

2.4.2 ประโยชน์ของการมีวินัย

ประโยชน์ต่อตนเอง : สำหรับข้อนี้ลองนึกภาพเปรียบเทียบความมีระเบียบกับความไม่มีระเบียบ จากตู้เสื้อผ้าสองใบนี้ก็แล้วกัน ใบแรกนั้นเสื้อผ้า กองสุมๆ อยู่ข้างในเสื้อปะบนอยู่กับกางเกง ถุงเท้าขูดมุดอยู่ข้างละมุดไม่นับผ้าเช็ดหน้ากับชุดชั้นในที่ยั้มๆ ัว้ ส่วนใบที่สองนั้นตรงกันข้าม ผู้มีระเบียบวินัยย่อมสร้างความเจริญให้แก่สุขภาพอนามัยส่วนตนสร้างความมั่นคงในอารมณ์อันได้แก่ การรักษาอารมณ์ ไม่ก้าวร้าว การปรับตัว และเข้าใจถึงภาวะที่เป็นใบ ส่งผลในด้านสติปัญญาให้เจริญก้าวหน้า และพัฒนาเต็มศักยภาพที่ควรจะเป็น

ด้วยสายตาของครูแล้ว นักเรียนที่มีวินัยในตนเองจะเป็นผู้ที่มีความรับผิดชอบสูง ทำงานเรื่องส่วนตัวและส่วนรวม แม้หากสติปัญญาจะไม่เด่นนักแต่ก็จะสามารถ ก้าวหน้าในการเล่าเรียนได้ต่อไปในอนาคต เรียกว่า บ่อยทีเดียวได้ โดยไม่ อาศัยครูเป็นที่ไว้วางใจยิ่งนัก

ประโยชน์ต่อครอบครัว : ที่จริงแล้วครอบครัวจะได้รับผล ประโยชน์จากการมีระเบียบวินัยของบุตร-ธิดา โดยตรงที่สุด แต่น่าแปลกที่ครอบครัวมักมองภาระการฝึกฝนนี้มาให้อยู่ในมือของครูประจำชั้นซึ่งมีโอกาส มีเวลา อยู่กับเด็กไม่มากนัก ส่วนใหญ่ก็มักอ้างว่า "ลูกเราเค้าไม่เชื่อใครเลย เค้าเชื่อ อาจารย์คนเดียว คืออะพูดอะไรก็ไม่เชื่อ อาจารย์ช่วยจัดการที่เถอะอะ" จะว่า ไปแล้วอาจารย์นั้นจัดการก็จัดการได้อยู่หรอก แต่จะให้ดีเลิศนั้นต้องร่วมมือกันทั้ง สองฝ่าย กล่าวคือ ครอบครัวควรร่วมมือกับครูประจำชั้นทุกๆ ทางในอันที่จะฝึก ษาให้เด็กมีความรับผิดชอบเคารพกฎระเบียบและมีวินัย นับตั้งแต่การเป็นตัวอย่าง ที่ดี การให้การอบรมสั่งสอน การรับรู้เหตุการณ์เรื่องราวต่างๆ ที่เกิดขึ้นใน โรงเรียน การอ่านจดหมายจากโรงเรียนอย่างถ้วนถี่ ไม่ใช่ว่าแค่เซ็นชื่อรับ ทราบ การสังเกตติดตาม ความประพฤติของนักเรียนและการติดต่อกับครูประจำ ชั้นอย่างสม่ำเสมอ รวมทั้งนั่งตระหนักร่วมกันว่า พ่อแม่ไม่ใช่คน (ที่ลูก) วิชา ที่ เลี้ยงเด็กรับวิชา ก็มีวิชาลูกได้ ที่สามารถบงการคำสั่งได้ ครอบครัวใดมีสมาชิกที่ อยู่ในระดับวินัยมันใจได้เลยว่าครอบครัวนั้นได้ก้าว เติบโตบนถนนแห่งความสุข และความสำเร็จ

ประโยชน์ต่อสังคมและประเทศชาติ : คนแต่ละคน คือหน่วย ของสังคม ถ้าหน่วยของสังคมมีคุณภาพ สังคมและประเทศชาติก็ย่อมมีคุณภาพไป ด้วย ปัจจุบันบ้านเมืองมีปัญหามากมายหลายด้าน และหนึ่งในปัญหานั้น ก็คือปัญหา ประชากรไร้ระเบียบวินัยในตนเอง เป็นปัญหาพื้นฐานของปัญหาด้านอื่นๆ เช่น การจราจร เศรษฐกิจ สาธารณสุข อาชญากรรม เป็นต้น

2.4.3 เทคนิคการสร้างระเบียบวินัย ความรับผิดชอบนี้สามารถเริ่ม ฝึกได้ตั้งแต่เด็กยังไม่เข้าโรงเรียน พ่อแม่ที่นั้นแหละเป็นผู้ฝึกสอน อบรมและเป็น ตัวอย่างให้เด็กได้รู้จัก แม้กระทั่งเมื่อมาถึงมือครูประจำชั้นแล้วก็ตาม วิชาว่า

พ่อแม่จะวางมือ...เบส่าเลย และครูควรร่วมกันช่วยกันระดับระครอง อบรม
สั่งสอน สร้างระเบียบวินัย พ่อ แม่ ครูบาอาจารย์ ประหวั่นว่า มีเบอร์เซ็นต์
เมื่อถึงตรงนี้การฝึกระเบียบวินัยในห้องเรียนเล่าควรทำอย่างไร สร้างระเบียบ
วินัยมีอยู่เพียง 5 ข้อ เท่านั้นคือ

ป้องกันไว้

เรียกชี้เรียกหา

วาจาอย่าเตือน

เสมือนที่ปรึกษา และใช้ภาษาดอกไม้

2.4.4 แนวปฏิบัติในการสร้างวินัย

การสร้างและฝึกฝนระเบียบวินัยดังที่กล่าวมานี้ ย่อมขึ้นอยู่กับ
แนวปฏิบัติของผู้สร้างด้วย ผู้สร้าง คือ ครูประจำชั้น หรืออาจเป็นผู้ปกครองก็
ตาม ย่อมต้องยึดถือแนวปฏิบัติ 4 ประการดังต่อไปนี้

1. ละเอียดถี่ถ้วน ช่างสังเกต : ความละเอียดถี่ถ้วนและช่าง
สังเกตจะช่วยให้รู้จักนักเรียนแต่ละคนได้ชัดเจนขึ้น นับตั้งแต่ ละเอียดถี่ถ้วนต่อ
ความประพฤติของนักเรียนต่อเรื่องราวส่วนตัวของนักเรียน และต่อความสัมพันธ์
ของนักเรียนด้วยกัน

2. รู้จักใช้ภาษาได้เหมาะสม : เรื่องของการใช้ภาษาให้
เหมาะสมนี้เป็นเรื่องที่น่าสนใจมาก ครูประจำชั้นบางคนพูดที่ไรก็เหมือนดุนั้น
บางคนดูไม่เป็นคุณนักเรียนไม่รู้เรื่อง คือ ดีความไม่ได้ว่านี่ดูหรือเบส่า นักเรียน
บางคนไม่รู้เลยว่าที่ครูสั่งให้ตนเองปฏิบัตินั้น คือ การลงโทษ ครูประจำชั้นบาง
คนนั้นสามารถมาก นักเรียนที่ว่า ซ่าส์...ที่ว่าร้าย กลายเป็นลูกก่อกำมือ
ก็เพราะรู้จักใช้คำพูด

3. เป็นตัวอย่างที่ดี : ครูประจำชั้นย่อมเป็นตัวอย่างที่ดีเสมอ
ไม่ว่าในด้านใดโดยเฉพาะในเรื่องของความเป็นระเบียบวินัย นับตั้งแต่ การจัด
ห้อง การจัดโต๊ะ ทางานส่วนตัวการจัดตั้งสมุด หนังสือ ส่วนเป็นตัวอย่างที่ดีที่
แก่นักเรียนทั้งสิ้น ที่จริงแล้วต้องเรียกว่าครูประจำชั้นต้องเป็นผู้ที่มีระเบียบวินัย
ของตนเองด้วย มิฉะนั้น จะกลายเป็นแม่บู๊กับลูกบู๊

4. ทำจริงจังสม่ำเสมอ : การฝึกฝนระเบียบวินัยต้องกระทำอย่างจริงจังและสม่ำเสมอ มีการติดตามผล ไม่ใช่ว่าเข้มงวดภาคต้น พอภาคปลายก็หย่อนยาน หรือ เข้าๆ ยังสดสาก็ติดตามใกล้ชิด พอปลายหน่อยก็คลายไป ถ้าเป็นเช่นนั้น การฝึกระเบียบวินัย มักจะไม่ได้ผลตามที่ตั้งใจไว้

การสร้างระเบียบวินัยเป็นสิ่งสำคัญ และเป็นสิ่งที่ต้องการความร่วมมือจากบุคคลหลายฝ่ายนับตั้งแต่ การปฏิบัติของครูประจำชั้น การร่วมมือของผู้ปกครอง นโยบายของโรงเรียนและครูบาอาจารย์ที่อยู่ในโรงเรียนทุกคน ล้วนมีส่วนร่วมในการสร้างระเบียบวินัยด้วย การจัดกิจกรรมที่เสริมสร้างความมีระเบียบวินัย เช่น ประกวดคำขวัญเกี่ยวกับระเบียบวินัยในการรักษาความสะอาด การติดป้ายประกาศเตือนใจเกี่ยวกับระเบียบวินัยตามที่ต่างๆ ภายในบริเวณโรงเรียน การจัดเทศกาลหรือสัปดาห์ที่แสดงให้เห็นถึงความสำคัญของความมีระเบียบวินัย เป็นต้น และด้วยการย้ำเตือนของครูบาอาจารย์ทุกท่านที่เพิกเฉยเห็นลูกศิษย์ตัวน้อยทำความผิดทั้งหมด.. ตั้งแต่ต้นจนถึงบรรทัดนี้แหละ สร้างระเบียบวินัย

2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

งานวิจัยเกี่ยวกับบรรยากาศในชั้นเรียน

ธารรงค์ดี หมีนจักร (2522) ได้สรุปผลการวิจัยต่างประเทศเกี่ยวกับผลกระทบของบรรยากาศทางการเรียนการสอนในห้องเรียนจากองค์ประกอบ 4 ประการ ดังนี้

1. ด้านการร่วมมือ การแข่งขันของนักเรียนพบว่า บรรยากาศในการเรียนที่นักเรียนร่วมมือกันแก้ปัญหา หรือร่วมกันในการเรียนรู้ไม่มีผลดีไปกว่าการแข่งขันที่มีการให้รางวัลเป็นสิ่งล่อ ในสภาพการเรียนที่มีการแข่งขัน รางวัลจะเป็นเครื่องกระตุ้นให้นักเรียน เรียนได้ดีขึ้น ในสภาพการเรียนที่มีการร่วมมือกันนักเรียนจะมีปฏิสัมพันธ์มากกว่าการเรียนที่มีการแข่งขัน นักเรียนที่เรียนอ่อนและปานกลางจะได้รับประโยชน์มากที่สุด และในสภาพการเรียนที่ให้ความร่วมมือ

มือกันจะทำการเรียนรู้เนื้อหาในบทเรียนได้เร็วกว่าแบบที่มีการแข่งขัน

2. ด้านพฤติกรรมของครูที่มีต่ออิทธิพลการเรียนการสอน พบว่า ครูที่ใช้วิธีสอนที่ยืดนักเรียนเป็นศูนย์กลาง เอาใจใส่และสนับสนุนนักเรียนเป็นอย่างดีมีส่วนช่วยเสริมเจตคติที่ดี และมีความรู้สึกรอบอุ้มปลอดภัยเกิดขึ้นกับนักเรียน ลดความวิตกกังวล มีความมั่นคงในอารมณ์ มีความสนใจบทเรียนและตั้งใจเรียน ทำให้ได้ผลดีที่สุด ในทางตรงกันข้ามครูที่ชอบสั่งการยืดเอาความคิดของตนเองเป็นหลัก จะทำให้นักเรียนมีความวิตกกังวล ไม่มีความสัมพันธ์กับครู ไม่สนใจบทเรียน มีความก้าวร้าว ซึ่งทำให้การเรียนไม่ประสบผลสำเร็จ ครูที่ประสบผลสำเร็จในการส่งเสริมให้นักเรียนมีความคิดสร้างสรรค์จะต้องเป็นผู้มีใจกว้าง พร้อมทั้งจะรับฟังความคิดเห็นของนักเรียน มีความตั้งใจในการสอนเพื่อให้นักเรียนได้เข้าใจหลักการต่างๆ ไป และนำหลักการหรือกฎเกณฑ์ไปใช้มากกว่าการท่องจำข้อเท็จจริง

3. ด้านความร่วมมือระหว่างครูกับนักเรียน พบว่า ครูและนักเรียนที่ทำงานร่วมกันตั้งแต่การเตรียมการสอน การจัดกิจกรรมการเรียนจะมีความสัมพันธ์ระหว่างกันและกันเป็นอย่างดี และยังทำให้เกิดความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับนักเรียนอีกด้วย นอกจากนี้หากนักเรียนทำงานเป็นกลุ่มภายใต้การแนะนำ และดูแลของครู จะทำให้นักเรียนรู้สึกอบอุ่นยอมรับซึ่งกันและกัน ในระหว่างสมาชิกเป็นอย่างดี ในทางตรงกันข้ามหากครูในฐานะผู้นำยึดเอาตนเองเป็นศูนย์กลางในการเรียน ไม่ให้ความสำคัญหรือยอมรับความคิดเห็นของนักเรียน จะทำให้นักเรียนในกลุ่มมีอารมณ์ไม่มั่นคง เป็นขาค่อกัน

4. ด้านความรู้สึกละเจตคติต่อโรงเรียน มีผลกระทบต่อการเรียนรู้ของนักเรียน พบว่า ความไม่พอใจของนักเรียนต่อโรงเรียนเป็นผลทางจิตวิทยา มากกว่าเรื่องความสำเร็จของนักเรียน เช่น แม่นักเรียนมีความพอใจต่อผลการเรียนของตน ก็ยังแสดงความไม่พอใจต่อประสบการณ์ที่ได้รับเป็นประจำในห้องเรียน มีข้อสังเกตว่า แม่นักเรียนมีความพอใจและไม่พอใจในประสบการณ์ดังกล่าว ความสามารถทางสติปัญญา และด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจะไม่แตกต่างกัน การมีเจตคติที่ไม่ดีต่อโรงเรียนนี้ อาจจะมีผลขัดขวางความสำเร็จทาง

การเรียนการสอนในชั้นเรียนและอาจจะมีผลกระทบต่อการเรียนรู้ โดยทั่วไป
ที่สัมพันธ์กับการเรียนในโรงเรียนด้วย

ธีระ ฤกษ์เจริญ และคณะ (2526) ได้ทำการศึกษาสภาพแวดล้อมทาง
สังคมในห้องเรียน พฤติกรรมของครูและพฤติกรรมของนักเรียน โดยศึกษาจาก
โรงเรียนประถมศึกษาจำนวน 32 โรงเรียนใน 4 ภาค จังหวัดลำปาง ขอนแก่น
ฉะเชิงเทรา และสุราษฎร์ธานี จังหวัดละ 8 โรงเรียน ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของ
นักเรียนเฉพาะวิชาคณิตศาสตร์ และภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ผลสรุป
เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของครู ทักษะของครู สภาพแวดล้อมทาง
สังคมในห้องเรียน กับพฤติกรรมในชั้นเรียน และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในส่วน
ที่เกี่ยวกับคุณลักษณะเฉพาะของครูกับครูใหญ่ได้ผลดังนี้ (1) คุณลักษณะเฉพาะ
ของครู ทักษะของครู และพฤติกรรมในชั้นเรียนของนักเรียนมีความสัมพันธ์กัน
อย่างมีนัยสำคัญ (2) สภาพแวดล้อมของห้องเรียนมีความสัมพันธ์กับลักษณะของ
ครู ทักษะของครู และพฤติกรรมในชั้นเรียน (3) คุณลักษณะของครู คุณธรรม
ของครู สังคมสัมพันธ์ของครูและบุคลิกภาพของครู มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมใน
ชั้นเรียน และ (4) ความเป็นผู้นำวิชาการของครูใหญ่ ความอบอุ่นในครอบครัว
ของนักเรียน มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญกับพฤติกรรมในชั้นเรียนของนักเรียน

ระวีวรรณ ชินะตระกูล (2528) ได้ศึกษาองค์ประกอบที่มีผลต่อการรับรู้
บรรยากาศในห้องเรียน วิทยาศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษาในประเทศไทย
โดยศึกษาบรรยากาศ 9 ด้านในห้องเรียน ประกอบด้วย 2 องค์ประกอบใหญ่คือ
องค์ประกอบที่ 1 คือ การมีส่วนร่วม ความคุ้นเคย การช่วยเหลือของครู การ
เน้นงานเป็นหลัก ระเบียบความแจ่มชัดของสิ่งของต่างๆ และการใช้สิ่งของ
ส่วนองค์ประกอบที่ 2 คือ การเน้นงานเป็นหลัก การแข่งขัน การแจ่มชัดของ
สิ่งต่างๆ และการควบคุมของครู ผลการวิเคราะห์ โดยใช้การวิเคราะห์การ
ถดถอยพหุคูณ (Stepwise Multiple Regression Analysis) พบว่า
ตัวแปรที่สัมพันธ์กับองค์ประกอบที่ 1 ของบรรยากาศในห้องเรียน ชนิดของ
โรงเรียนประสบการณ์การสอนของครู อาชีพของมารดา การศึกษาของบิดา
ที่ทำงานชั้น และขนาดของครอบครัว ตัวแปรที่สัมพันธ์กับองค์ประกอบที่ 2 ของ

บรรยากาศในห้องเรียน ได้แก่ เพศของนักเรียน เพศของครู การศึกษาของมารดา อาชีพของบิดา ชนิดของโรงเรียน ขนาดของครอบครัว อาชีพของมารดา ขนาดของโรงเรียน และระยะเวลาการสอนของครู

กรมการฝึกหัดครู (2529) ได้ดำเนินการศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์และการส่งผลองค์ประกอบสภาพแวดล้อมในห้องเรียนที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ในการเรียนของนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 5 พบว่า องค์ประกอบที่ส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน ได้แก่ ตัวแปรที่มีอยู่ก่อนภายในโรงเรียน เช่น ความรู้ความสามารถของครูผู้สอน ลักษณะการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ความขาดแคลนอุปกรณ์การเรียนการสอน และขนาดของชั้นเรียน ตัวแปรนักเรียน เช่น ภูมิหลังของครอบครัว ความรู้พื้นฐานก่อนเรียน การรับรู้ของนักเรียนต่อการมุ่งหวังในงานของครู เจตคติต่อวิชาเรียน ตัวแปรเกี่ยวกับพฤติกรรมของครูในกระบวนการเรียนการสอน เช่น ความสามารถของกิจกรรม การให้ความช่วยเหลือแก่นักเรียน การสอนเนื้อหาอย่างรวดเร็ว และทบทวนเมื่อมีเวลาที่เหลือ การสอนตามคู่มือครูความบกพร่องในการใช้กระดานดำ ความรู้พื้นฐานของครูผู้สอน

ยุพา ตาดี (2535) ได้ศึกษาบรรยากาศในโรงเรียนประถมศึกษา ความกระตือรือร้นในการสอนของครู และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนประถมศึกษา เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในโรงเรียน ที่ครูมีความกระตือรือร้น และมีบรรยากาศในโรงเรียนที่แตกต่างกัน และศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความกระตือรือร้นในการสอนของครู กับความคิดเห็นของครูต่อบรรยากาศในโรงเรียน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ครูที่สอนชั้นประถมศึกษาอำเภอโนนพอง จังหวัดขอนแก่น ซึ่งได้มาจากการสุ่มอย่างง่าย ระดับชั้นละ 1 คน รวมทั้งสิ้น 28 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามความคิดเห็นบรรยากาศในโรงเรียนประถมศึกษา และแบบสังเกตความกระตือรือร้นในการสอนของครู สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน t -test และสหสัมพันธ์อย่างง่าย ผลการวิจัยพบว่า

1. นักเรียนที่สอนโดยครูที่มีความกระตือรือร้นกับนักเรียนที่สอนโดยครูมีความกระตือรือร้นต่ำจะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

2. นักเรียนที่สอนโดยครูที่มีความคิดเห็นต่อบรรยากาศโรงเรียนดีกับนักเรียนที่สอนโดยครูที่มีความคิดเห็นต่อบรรยากาศของโรงเรียนไม่ดี มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

3. ความกระตือรือร้นในการสอนของครูกับความคิดเห็นของครูที่มีต่อบรรยากาศโรงเรียนไม่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

จากผลการวิจัยดังกล่าวมาข้างต้น แสดงให้เห็นถึงองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อบรรยากาศในชั้นเรียน ซึ่งมีทั้งจากพฤติกรรมของครู พฤติกรรมของนักเรียน ผู้ปกครอง และอื่นๆ ซึ่งบรรยากาศในชั้นเรียนนี้จะมีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน

งานวิจัยเกี่ยวกับองค์ประกอบที่มีผลต่อคุณภาพการศึกษา

สุจินดา จันทวรรณ (2529) ได้ศึกษาปัจจัยคัดสรรที่สัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มทักษะภาษาไทย และคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสตูล ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยคัดสรรที่สัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ประกอบด้วย 6 ตัวแปร ตามลำดับ คือ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ การได้รับบริการด้านสื่อการเรียนการสอนของครูผู้สอนภาษาไทย ความคิดหวังในการศึกษาต่อของนักเรียน สุขภาพหรือความสมบูรณ์ของร่างกายของนักเรียน ผู้ปกครองของนักเรียนมีอาชีพเกษตรกรรม และเจตคติในการเรียนภาษาไทย ตัวแปรทั้ง 6 ตัวร่วมกันพยากรณ์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทยร้อยละ 30.95 และตัวแปรที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทยมากที่สุด คือแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ซึ่งพยากรณ์ได้ ร้อยละ 44.77 ของค่าพยากรณ์รวม มีเพียงตัวแปรเดียวที่สัมพันธ์ในทางลบกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน คือผู้ปกครองมีอาชีพเกษตรกรรม ซึ่งหมายถึง นักเรียนที่ผู้ปกครองมีอาชีพเกษตรกรรม จะมีผลสัมฤทธิ์ต่ำกว่านักเรียนที่ผู้ปกครองมีอาชีพอื่นๆ

ฉวีวรรณ จารุวัฒนพันธ์ (2531) ศึกษาองค์ประกอบที่มีผลต่อคุณภาพการเรียนการสอนวิชาภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ในเขตจังหวัดชุมพร เพื่อศึกษาองค์ประกอบ ปัญหาและอุปสรรคของการเรียนการสอนภาษาไทย ที่มีผลกระทบต่อคุณภาพการเรียนการสอนภาษาไทยในโรงเรียน ผลการวิจัยปรากฏว่า

1. ครูผู้สอนภาษาไทยส่วนใหญ่มีวุฒิปริญญาตรีขึ้นไป และมีประสบการณ์ในการสอนวิชาภาษาไทย 9-11 ปี นอกจากนี้ยังมีงานพิเศษอื่นๆ ที่นอกเหนือจากการสอนภาษาไทย

2. คุณภาพการจัดการเรียนการสอนภาษาไทย มีความแตกต่างกันตามสภาพของโรงเรียน

3. ครูส่วนใหญ่ต้องการการนิเทศเกี่ยวกับการสอนภาษาไทย

4. การบริหารงานด้านวิชาการของโรงเรียน และของหมวดภาษาไทย ใช้วิธีประชุมและแบ่งหน้าที่รับผิดชอบ

5. ไม่มีการทดสอบความรู้พื้นฐาน ไม่มีการสอนซ่อมเสริม ครูใช้ข้อสอบแบบปรนัย ทำให้นักเรียนขาดความคิดสร้างสรรค์

6. ผู้บริหาร ครูและนักเรียนเห็นว่า วิชาภาษาไทยเป็นวิชาที่มีความสำคัญในชีวิตประจำวันและควรอนุรักษ์ไว้

7. ผู้บริหารและนักเรียนเห็นว่าบุคลิกของครูภาษาไทยและการปรับปรุงวิธีการสอนจะมีผลต่อทัศนคติ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทยของนักเรียน

ประติษฐ์ จิระเดชอำไพ (2530) ศึกษาเปรียบเทียบองค์ประกอบของโรงเรียนที่นักเรียนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงและโรงเรียนที่นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพิษณุโลก โดยมีวัตถุประสงค์ คือ

1. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบองค์ประกอบทางด้านโรงเรียนของโรงเรียนที่นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกับโรงเรียนที่นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ในด้านอัตราส่วนครูต่อนักเรียน ขนาดของโรงเรียนและความเพียงพอของอุปกรณ์การเรียนการสอน

2. เพื่อศึกษา เปรียบเทียบองค์ประกอบทางด้านตัวครู ของโรงเรียนที่นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง กับโรงเรียนที่นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ในด้านวุฒิ ประสบการณ์การสอน การสอนต่อสัปดาห์ ขวัญ และกำลังงานในการปฏิบัติงานและความสามารถในการสอนของครู

3. เพื่อศึกษาปัญหาและความต้องการของโรงเรียนที่นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงและโรงเรียนที่นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้เป็นผู้บริหาร 20 คน ครูผู้สอน 187 คน จากโรงเรียน 10 ลำดับแรก และโรงเรียน 10 ลำดับสุดท้าย ซึ่งได้จากผลการประเมินคุณภาพนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 404 โรงเรียนในปีการศึกษา 2529 ของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพิษณุโลก จากการศึกษาวิจัย พบว่า ระหว่างกลุ่มโรงเรียนที่นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง กับโรงเรียนที่นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ มีความแตกต่างกันในด้านองค์ประกอบสำคัญ ที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพของโรงเรียน คือ ประสบการณ์การสอน ขวัญและกำลังงานในการปฏิบัติงาน การสอนต่อสัปดาห์ ความสามารถในการสอนและการมีอุปกรณ์การเรียนการสอนอย่างเพียงพอ ส่วนองค์ประกอบที่ไม่แตกต่างกัน คือ วุฒิครูอัตราส่วนครูสอนนักเรียนและขนาดของโรงเรียน สำหรับปัญหาและความต้องการของโรงเรียนทั้งสองกลุ่ม คือ ขาดครูผู้สอนเฉพาะบางสาขาวิชามากที่สุด มีอุปกรณ์การเรียนการสอนไม่เพียงพอ ขาดโรงฝึกงาน ครูต้องการความรู้และเทคนิคในการสอน ต้องการความรู้ในการผลิตสื่อและใช้สื่อ ตามลำดับ

สำนักงานศึกษาธิการเขต 7 (2532) ได้ศึกษาตัวประกอบที่สัมพันธ์กับประสิทธิภาพการสอนของครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตการศึกษา 7 เพื่อศึกษาลักษณะที่ส่งเสริมให้ครูมีประสิทธิภาพการสอนตามการรับรู้ของครู ปรากฏว่า ครูมีความพร้อมในการสอนมาก ถ้าได้สอนตามเอกภพที่เรียนมา การวางแผน และเตรียมการสอน มีการกำหนดวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมในเนื้อหาวิชาที่สอนอย่างชัดเจน เปิดโอกาส และส่งเสริมให้นักเรียนซักถาม และแสดงความคิดเห็นอย่างเสรี มีความยุติธรรมในการวัดและประเมินผลนักเรียน บุคลิกภาพของครูต้องเคารพในสิทธิหน้าที่ และความคิดเห็นของผู้อื่น มีความซื่อสัตย์ต่อหน้าที่และอาชีพ

ของตน และรับผิดชอบในหน้าที่การงานให้สุจริตตามวัตถุประสงค์ ความสัมพันธ์ครู
กับนักเรียน จะต้องมีความรู้สึกที่ดีต่อนักเรียนตั้งแต่แรกสอน มีความเป็นกันเอง
กับนักเรียน รับฟังความคิดเห็นและเหตุผลของนักเรียน แนะนำแก้ปัญหาต่างๆ ให้
และชมและวิจารณ์ผลงานของนักเรียนอย่างยุติธรรม

ศรีสมร พุ่มสะอาด (2533) ได้ศึกษาคุณภาพครูประถมศึกษา โดยศึกษา
กับศึกษานิเทศก์ และครูที่สอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 ในโรงเรียนสังกัด
สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา เกี่ยวกับปัจจัยที่ทำให้ครู
ประถมศึกษาที่มีคุณภาพต่ำ มีดังนี้

1. สถานภาพส่วนตัว ได้แก่

เพศ เพศชาย มีแนวโน้มมากกว่าเพศหญิง

อายุ ต่ำกว่า 30 ปี และมากกว่า 50 ปี ขึ้นไป

วุฒิการศึกษา ปริญญาตรีและต่ำกว่าปริญญาตรี

ประสบการณ์ในการสอน น้อยกว่า 6 ปี และมากกว่า 30 ปี

สุขภาพร่างกาย ไม่แข็งแรงมีโรคประจำตัว

2. สถานภาพครอบครัว ได้แก่ ครูที่มีสมาชิกในครอบครัวที่ต้องรับผิดชอบ
มาก มีรายได้น้อยแต่มีรายจ่ายมาก และบ้านพักอยู่ห่างไกล ต้องใช้เวลาเดินทาง
มาก

3. สภาพการปฏิบัติงาน งานปกติไม่มีผลต่อการมีคุณภาพต่ำ ครูคุณภาพต่ำ
มีภาระงานอื่นน้อยกว่าครูคุณภาพสูง ครูคุณภาพต่ำได้รับการสนับสนุนน้อย ในด้าน
การเข้ารับการอบรม ครูคุณภาพต่ำมีปัญหาเกี่ยวกับเรื่องภาระครอบครัว การเงิน
ทาง การเงิน ทำให้ได้รับการอบรมน้อย

มานะ อุณารัตน์ (2534) ได้เปรียบเทียบการจัดการในห้องเรียนของ
ครูประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา
จังหวัดกาฬสินธุ์ ระหว่างโรงเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสร้างเสริม
ประสบการณ์ชีวิตสูงกับต่ำ ศึกษากับโรงเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง
และต่ำ 10 อันดับแรกของจังหวัด ผลปรากฏว่า โรงเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการ
เรียนสูงกับโรงเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ มีสภาพการจัดการในห้องเรียน

แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ในเรื่องการตำหนิ และดักเตือน นักเรียนที่ละเมิดกฎระเบียบในห้องเรียน การชูลงโทษทางร่างกาย การจัดป้ายนิเทศตรงกับเรื่องที่สอนในช่วงนั้น การจัดทำให้มีแผนภูมิแสดงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การจัดแสดงผลงานของนักเรียน การใช้วัสดุอุปกรณ์ประเภทของจริงประกอบ การสอน การใช้กิจกรรมการเล่าเรียนในชั้นนำเข้าสู่บทเรียน ความตั้งใจเรียนของนักเรียน ความร่วมมือกันในการทำกิจกรรมกลุ่ม การสนองตอบคำถามของครู ความพอใจในกิจกรรมการเรียนการสอน ช่วงเวลา คะแนนหลังสอบเสร็จ การควบคุมชั้นให้อยู่ในระเบียบ การตั้งคำถาม การพานักเรียนออกไปหาประสบการณ์ตรงรอบๆ บริเวณโรงเรียน การใช้อุปกรณ์การสอน

จากผลการวิจัยดังกล่าวข้างต้น แสดงถึงองค์ประกอบหรือปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพการเรียนการสอน และแสดงให้เห็นถึงว่าระหว่างโรงเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงและต่ำมีองค์ประกอบแตกต่างกัน

งานวิจัยเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของครู

เพ็ญนิภา เขาเทียน (2526) ได้ศึกษาพฤติกรรมการสอนวิชาภาษาไทย ด้านการจูงใจของครูที่สอนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดกรมสามัญจังหวัดสมุทรสาคร ผลการวิจัยปรากฏว่า ครูผู้สอนวิชาภาษาไทยรายวิชาบังคับแสดงพฤติกรรมการสอนด้านการจูงใจเกี่ยวกับวิธีสอนอยู่ในลำดับน้อย ส่วนพฤติกรรมการสอนด้านการจูงใจเกี่ยวกับบุคลิกภาพ การให้นักเรียนรู้จุดมุ่งหมายก่อนเรียน การให้รางวัลและการลงโทษ การให้นักเรียนทราบผลสำเร็จในการเรียนครูวิชาภาษาไทยแสดงออกในลำดับมาก ครูที่มีอายุต่างกันแสดงพฤติกรรมการสอนด้านการจูงใจเกี่ยวกับบุคลิกภาพ การให้นักเรียนรู้จุดมุ่งหมายก่อนเรียน การให้รางวัลและการลงโทษ และการให้นักเรียนทราบผลสำเร็จในการเรียนไม่แตกต่างกัน แต่พฤติกรรมการสอนด้านการจูงใจ เกี่ยวกับวิธีสอนครูวิชาภาษาไทยที่มีอายุต่างกัน แสดงออกต่างกัน ส่วนครูที่มีประสบการณ์การสอนต่างกัน แสดงพฤติกรรมการสอนด้านการจูงใจเกี่ยวกับ บุคลิกภาพ วิธีสอน การให้นักเรียนทราบผลสำเร็จในการเรียนไม่แตกต่างกัน ครูวิชาภาษาไทยส่วนใหญ่แสดงความเห็นเกี่ยวกับองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการสอนด้านการจูงใจ ว่ามีอยู่ใน

3. การใช้กิจกรรมการสอนเรื่องต่างๆ ของครูทั่วไป ถึงแม้จะอยู่ในระดับมาก แต่เมื่อเทียบกับการใช้กิจกรรมของครูที่สอนได้ผลดีแล้วครูทั่วไปใช้น้อยกว่า

4. การใช้อุปกรณ์การสอนภาษาไทย อุปกรณ์ที่ครูทั่วไปและครูที่สอนได้ผลดี มีระดับการใช้แตกต่างกัน คือ มีบัตรพยัญชนะสระและวรรณยุกต์ อุปกรณ์การประสมคำ พู่กันหน้ากากและของจำลอง

5. วิธีการที่ใช้ในการประเมินผลการเรียนของครูทั่วไปและครูที่สอนได้ผลดี ใช้แตกต่างกันมี 3 วิธี คือ การทดสอบด้วยข้อทดสอบแบบเลือกตอบ การทดสอบด้วยข้อทดสอบแบบเติมคำ และการทดสอบด้วยข้อทดสอบแบบเขียนตอบ โดยการบรรยาย

6. การสังเกตการสอนภาษาไทยของครูที่สอนภาษาไทยได้ผลดี ครูส่วนใหญ่ดำเนินการสอนตามขั้นตอน และวิธีการที่กำหนดไว้ในคู่มือการสอนภาษาไทย สิ่งที่แสดงให้เห็นว่า การฝึกฝนทักษะทางภาษาได้ผลดี คือ ครูอารมณ์ดี ใจเย็น มีความเอาใจใส่นักเรียน มีความขยันอดทนในการฝึกฝนทักษะ ฝึกบ่อยๆ ทั้งเป็นรายบุคคลและกลุ่ม ครูหมั่นแก้ไขข้อบกพร่องทางภาษาให้นักเรียน และใช้คำพูดต่างๆ ในการสอน

ข้อสังเกตในการเรียนการสอนภาษาไทยที่พบคือ ครูอธิบายมาก นักเรียนมีโอกาสพูดหรือทำกิจกรรมน้อย คำถามที่ครูถามไม่เอื้อให้นักเรียนคิดหาเหตุผล การฝึกทักษะเป็นรายบุคคลยังมีน้อย การฝึกแต่ละครั้งไม่ทั่วถึงและการแก้ไขข้อบกพร่องทางภาษายังมีน้อย

7. ข้อมูลในการพัฒนาหลักสูตร ผู้วิจัยได้วิเคราะห์จากปัญหา และข้อเสนอแนะของครู แล้วรวบรวมเสนอไว้แล้ว ที่สำคัญควรพิจารณา คือ

7.1 โดยส่วนรวมครูมีความเห็นว่า หลักสูตรภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 คู่มือการสอนภาษาไทย หนังสือเรียนภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 และแบบฝึกหัดภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 มีความเหมาะสมแล้ว

7.2 ครูเสนอให้จัดชั้นเด็กเล็กเพื่อเตรียมความพร้อม 1 ปี ก่อนเข้าเรียนในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

7.3 การกำหนดอายุนักเรียนไม่ควรต่ำกว่า 7 ปี เพื่อมิให้มีปัญหา
ทางการเรียนภาษาไทย

7.4 จำนวนนักเรียนในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 แต่ละห้อง ไม่ควรเกิน
25 คน

7.5 ครูที่สอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ควรคัดเลือกจากครูที่มีประสบการณ์
ในการสอนภาษาไทยมาแล้ว เป็นคนรักเด็กจริงๆ และไม่มียานพิเศษอื่นๆ
มาก

7.6 ครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 กับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ขาดการ
ประสานงานกัน ทำให้ผลการเรียนการสอนภาษาไทยไม่ต่อเนื่องและพัฒนาเท่าที่
ควร

7.7 การใช้ภาษาถิ่นของครู และนักเรียนเป็นอุปสรรคต่อการเรียน
การสอนภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จึงน่าจะมีแผนเตรียมความพร้อมสำหรับ
นักเรียนที่ใช้ภาษาถิ่นเป็นพิเศษ นอกเหนือจากแผนเตรียมความพร้อมทั่วไปที่มีอยู่
แล้ว

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรมฝึกหัดครู, กรมสามัญศึกษา, กรมอาชีวศึกษา,
กรมวิชาการและสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2532) ได้
วิจัยและพัฒนารูปแบบการพัฒนาครูให้มีสมรรถภาพที่พึงประสงค์ ตามหลักสูตร
ระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา พบว่า

1. ครูประถมศึกษามีความสามารถทั่วไปอยู่ในระดับดี
2. ครูประถมศึกษามีความสามารถในการฝึกอบรมให้เด็กได้ทำงานร่วมกับผู้อื่น รับผิดชอบ ขยัน ประหยัดอยู่ในระดับดีมาก
3. ครูประถมศึกษามีความรู้สักร่าเริง แจ่มใส มีอารมณ์ดี เอาใจใส่
และหวังดีต่อเด็ก มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ ตั้งใจทำงาน มีความกระตือรือร้น
อยากเรียนรู้ในสิ่งใหม่ๆ และการปฏิบัติตนเป็นตัวอย่างที่ดีแก่เด็ก
4. ครูประถมศึกษาใช้เทคนิคการสอนแบบบรรยายเป็นส่วนใหญ่ การใช้
อุปกรณ์การสอนในลักษณะของรูปภาพ หรือแผนภูมิ ของจริงและบัตรคำ การ
ประเมินผลการเรียนใช้การซักถามและตรวจงาน

5. ครูประถมศึกษาไม่ได้เตรียมการสอนอย่างครบถ้วนสมบูรณ์ ครูไม่เห็นความสำคัญของการเตรียมการสอน

6. พฤติกรรมการสอนของครูประถมศึกษา มีการใช้การเสริมแรงทางบวกมากกว่าทางลบ มีการแสดงความรัก ความเป็นมิตร และยิ้มแย้มแจ่มใสมากกว่าการโกรธเกรี้ยวกราด หรือแสดงความไม่พอใจ มีการแสดงออกซึ่งความมีเหตุผล เห็นอกเห็นใจมากกว่าการใช้อำนาจบังคับขู่เข็ญ ตาหนีหรือลงโทษ มีการเอาใจใส่ ดูแลเด็กโดยการกระตุ้นให้เกิดความสนใจการเรียน ช่วยเหลือเด็กเรียนช้าและส่งเสริมเด็กเรียนเก่ง

7. ครูประถมศึกษาส่วนมาก มีทัศนคติทางวิทยาศาสตร์ระดับปานกลาง และมีทัศนคติ ต่อวิชาชีพในระดับปานกลาง

ทพวงมหาวิทยาลัย (2533) ได้ศึกษาสภาพแวดล้อมในห้องเรียน พฤติกรรมครูและพฤติกรรมของนักเรียนโรงเรียนประถมศึกษา พบว่า ครูประถมศึกษาเสียดี ทำทางดี เป็นผู้นำเสนอพฤติกรรมถึงความเป็นผู้มีคุณธรรมและเป็นตัวอย่างที่ดี ครูมีบทบาทในการสอน คือ ครูประถมศึกษายังนิยมสอนโดยใช้ครูเป็นศูนย์กลางทักษะการสอนที่ใช้ คือ ทักษะการรักษาวินัย ครูประถมศึกษาค่อนข้างดุ

โรสภณ ราชินันท์ (2533) ได้สังเคราะห์งานวิจัยที่เกี่ยวกับการเรียนการสอนกลุ่มทักษะในระดับประถมศึกษาของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผลการวิจัยในด้านการเรียนการสอนวิชาภาษาไทย มีดังนี้

1. ด้านพฤติกรรมการสอนของครู จากงานวิจัยจำนวน 8 เล่ม พบว่า ครูส่วนใหญ่ใช้วิธีสอนแบบบรรยายและสนทนาซักถาม การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมีขั้นตอนดังนี้ ครูนำเสนอสนทนาซักถาม ฝึกให้นักเรียนอ่านคำใหม่ ให้นักเรียนอ่านเนื้อเรื่องในหนังสือ ส่งงานหรือกิจกรรมให้นักเรียนปฏิบัติ วิธีสอนที่ใช้บ่อยที่สุด คือ บทบาทสมมติและสถานการณ์จำลอง ในการสอนครูได้คำนึงถึงการฝึกทักษะ การฟัง การพูด การอ่าน และการเขียนทุกครั้ง สื่อที่ครูใช้มากที่สุด คือ บัตรคำ แผนประกอบรูปภาพ และวิธีการวัดและประเมินผลการเรียนที่ครูปฏิบัติมาก คือ การทดสอบ การตรวจผลงาน การสังเกต การซักถาม

2. ด้านเทคนิควิธีสอน จากงานวิจัยจำนวน 4 เล่ม พบว่า การสอนรูปแบบสองภาษาช่วยให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีกว่าการสอนปกติ

3. ด้านสื่อการสอน จากงานวิจัยจำนวน 34 เล่ม พบว่า การสอนด้วยชุดการสอน แบบฝึกทักษะ สื่อการสอน RIT ทำให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าการสอนปกติ โดยชุดการสอนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าการสอนปกติเท่ากับ 1.2159 เท่าของส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและแบบฝึกทักษะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สูงกว่าการสอนปกติเท่ากับ 1.7604 เท่าของส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

4. ด้านองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อผลการเรียน จากงานวิจัยจำนวน 13 เล่ม พบว่า ได้แก่องค์ประกอบด้านตัวผู้เรียน ครูผู้สอน ผู้ปกครอง โรงเรียน และสภาพท้องถิ่น

5. ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จากงานวิจัยจำนวน 10 เล่ม พบว่า นักเรียนประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยค่อนข้างต่ำ

6. ด้านปัญหาและการดำเนินการเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน จากงานวิจัย จำนวน 5 เล่ม พบว่า ครูผู้สอนในท้องถิ่นที่นักเรียนพูดภาษาเขมรมีปัญหาในการใช้แผนการสอนวิชาภาษาไทยเนื่องจากจุดประสงค์ กิจกรรม วิธีวัดและประเมินผลการเรียนที่กำหนดไม่เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น และขาดแคลนสื่อการเรียนการสอน นอกจากนี้ยังพบว่า ภาษาถิ่นในท้องถิ่นต่างๆ ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เป็นสาเหตุทำให้นักเรียนมีอุปสรรคและปัญหาในการเรียนภาษาไทย ส่วนการดำเนินการเพื่อพัฒนาแก้ไขปัญหาการเรียนการสอน โดยการดำเนินงานโครงการรับนักเรียนสองกลุ่มอายุในโรงเรียนขนาดเล็ก เพื่อแก้ปัญหาจำนวนนักเรียนในแต่ละชั้นมีจำนวนลดลง และปัญหาครูไม่ครบชั้น จากงานวิจัยจำนวน 11 เล่ม พบว่า การจัดการเรียนการสอนแบบสองกลุ่มอายุในโรงเรียนขนาดเล็กในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าการสอนปกติ แต่นักเรียนที่เข้าตามเกณฑ์มีความพร้อมและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนที่เข้าก่อนเกณฑ์

ยุพิน จาละภูมิ (2533) ได้ศึกษาการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนประถมศึกษาดีเด่น สังกัดกรุงเทพมหานคร การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนประถมศึกษาดีเด่น สังกัดกรุงเทพมหานคร ในด้านการจัดการสอน ด้านการอบรม และแนะแนว ด้านการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร ด้านการพัฒนาตนเองและด้านการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน

ผลการวิจัย พบว่า ครูในโรงเรียนประถมศึกษาดีเด่น สังกัดกรุงเทพมหานคร มีการปฏิบัติงานดังนี้

ด้านการจัดการสอน ครูส่วนใหญ่เตรียมการสอนทั้งที่โรงเรียนและที่บ้าน มีการทำสรุปย่อ เนื้อหาจากบทเรียน แบบฝึกหัดและข้อทดสอบ เพื่อเตรียมไว้ใช้ในการเรียนการสอน ครูดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนครบทุกขั้นตอน ใช้กิจกรรมการเรียนการสอนหลายชนิด ทั้งการบรรยาย อภิปราย การทดลองและแก้ปัญหา การสาธิตและการปฏิบัติจริง ครูส่วนใหญ่ทำสื่อการสอนใช้เอง โดยใช้เวลาในช่วงว่างและวันเสาร์-อาทิตย์ ครูใช้สื่อการสอนทุกครั้งการสอน ครูส่วนใหญ่ทดสอบย่อยนักเรียนในระหว่างภาคเรียนและครูวัดผลการเรียนของนักเรียนขณะที่สอนโดยการตรวจแบบฝึกหัด มีการสอนซ่อมเสริมนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ โดยสอนเป็นรายบุคคล จัดทำแบบฝึกหัดเสริมเพื่อสอนเสริมให้กับนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ครูส่วนใหญ่ซ่อมเสริมนักเรียนในช่วงเย็นหลังเลิกเรียน

ด้านการพัฒนาตนเอง ครูส่วนใหญ่อ่านวารสารการศึกษากรุงเทพมหานคร แล้วนำความรู้มาถ่ายทอดให้นักเรียนฟังและบรรยายประกอบบทเรียน นอกจากนี้ครูจะประชุมปรึกษากับเพื่อนครู เพื่อพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในโรงเรียน โดยใช้เวลาเย็นหลังเลิกเรียน และช่วงพักกลางวัน โรงเรียนสนับสนุนให้ครูเพิ่มพูนความรู้ โดยส่งเข้ารับการอบรมทางวิชาการ

ด้านการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน ครูส่วนใหญ่พานักเรียนไปบำเพ็ญประโยชน์ให้แก่ชุมชน และเข้าร่วมกิจกรรมตามประเพณีกับชุมชนโดยใช้เวลาในวันหยุดราชการ

นอกจากนี้ผลการวิจัยยังพบว่า สิ่งที่ช่วยส่งเสริมการปฏิบัติงานของครู คือ การที่ผู้บริหารสร้างเสริมขวัญและกำลังใจให้กับครู

อวยพร ศรีภา (2533) ได้ศึกษาการปฏิบัติงานของครูกลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดบุรีรัมย์ ในด้านการจัดสภาพแวดล้อม และการจัดการเรียนการสอนกลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพ ใน 3 แขนงงาน คือ งานบ้าน งานเกษตร งานประดิษฐ์และงานช่าง โดยมีตัวอย่างประชากรในการวิจัย คือ ครูกลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพ จำนวน 360 คน และเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถาม และแบบสังเกต

ผลการวิจัย พบว่า ครูกลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพในโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดบุรีรัมย์ ส่วนใหญ่ได้ปฏิบัติงานในด้านต่างๆ ดังนี้

1. ด้านการจัดสภาพแวดล้อมบริเวณโรงเรียนและในห้องเรียน พบว่า ครูกลุ่มการงานพื้นฐานอาชีพส่วนใหญ่ ได้จัดทำมีสถานที่ในการเรียนการสอนภาคปฏิบัติ แต่พบว่ายังมีปัญหาอยู่มากคือ แปลงเกษตรยังไม่เพียงพอ การจัดทำมีป้ายนิเทศ กระดานข่าวและการแสดงผลงานของนักเรียนในกลุ่มการงานพื้นฐานอาชีพต่อสาธารณชน ซึ่งส่วนใหญ่ใช้วิธีจัดนิทรรศการ ส่วนในห้องเรียนครูกลุ่มการงานพื้นฐานอาชีพแสดงผลงานนักเรียนตกแต่งห้องเรียน มีการจัดมุมหนังสือป้ายนิเทศในห้องเรียน ส่วนการจัดตั้งชุมนุมหรือกลุ่มสนใจส่วนใหญ่ไม่ได้จัดตั้งการผลิตสื่อการสอนส่วนใหญ่ผลิตขึ้นใช้เอง โดยใช้งบประมาณของทางราชการ

2. ด้านการจัดการเรียนการสอน พบว่า ครูกลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพส่วนใหญ่เตรียมการสอนโดยทบทวนที่การสอนล่วงหน้าอย่างน้อย 1 สัปดาห์ และมีการจัดเตรียมสื่อการสอนก่อนทำการสอน ส่วนวิธีการสอนงานต่างๆ พบว่า ครูส่วนใหญ่ใช้วิธีสอนแบบให้นักเรียนได้ปฏิบัติจริงทั้ง 3 แบบ โดยการสอนงานบ้าน ส่วนใหญ่เน้นทักษะและกระบวนการในการปฏิบัติงาน การวัดผลและประเมินผล ครูส่วนใหญ่ใช้วิธีการตรวจผลงานนักเรียนโดยการraiseแบบจัดอันดับคุณภาพ ด้านปฏิสัมพันธ์กับนักเรียนในห้องเรียน พบว่า ครูมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับ

นักเรียนในทุกๆ ด้าน

สมชาย มิตรมูลพิทักษ์ (2536) ได้ทำการศึกษาการปฏิบัติงานของครูดีเด่นกลุ่มทักษะคณิตศาสตร์ ปีการศึกษา 2534 โดยศึกษาจากครูดีเด่น 10 คน จาก 13 อำเภอของจังหวัดสุรินทร์ ผลการวิจัยในด้านการปฏิบัติงานพบว่า ครูดีเด่นกลุ่มทักษะคณิตศาสตร์มีอุดมคติในการทำงานว่าต้องทำงานเต็มความสามารถ มีความจริงใจต่อการทำงาน สอนเต็มเวลา เต็มหลักสูตรและใช้สื่อช่วย ปัญหาและอุปสรรคในการทำงาน พบว่า มีปัญหาอันดับมากคือ นักเรียนไม่มีความพร้อม นักเรียนขาดทักษะทางคณิตศาสตร์ และสื่อที่ใช้ประกอบการสอนคณิตศาสตร์มีไม่เพียงพอ วิธีแก้ปัญหาส่วนใหญ่จะใช้วิธีการแก้ไขปัญหาที่เกิดโดยการจัดสอนซ่อมเสริมมากที่สุดและใช้วิธีการแก้ไขรายบุคคล การผลิตสื่อเพิ่มเติม ปัจจัยที่ส่งเสริมให้เป็นครูดีเด่นคือ ผู้ร่วมงานให้ความร่วมมือ สอนเต็มความสามารถ ไม่ลาบ่อย ไม่ติดอบายมุข และมีความตั้งใจทำงาน งานที่ครูดีเด่นคิดจะทำมาก คือ สื่อที่เหมาะสมกับเรื่องที่สอนให้ครบทุกเรื่อง รองลงมาคือจัดทำแบบทดสอบประจำบทเรียน

จากการวิจัยที่กล่าวมาข้างต้น แสดงให้เห็นว่า การปฏิบัติงานของครูในปัจจุบันมีความแตกต่างกันไปทั้งด้านการจัดสภาพแวดล้อม การจัดการเรียนการสอน บุคลิกภาพและด้านอื่นๆ และได้เสนอแนะแนวทางและวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ซึ่งสิ่งเหล่านี้มีผลทำให้การเรียนการสอนมีคุณภาพแตกต่างกันไป นอกจากนี้ยังแสดงถึงสมรรถภาพที่พึงปรารถนาของครูประถมศึกษาด้วย

งานวิจัยต่างประเทศ

งานวิจัยเกี่ยวกับบรรยากาศในชั้นเรียน

Anderson (1971) ได้ศึกษาผลของเนื้อหาวิชากับเพศของครูที่มีต่อบรรยากาศในการเรียนรู้ โดยศึกษากับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาที่เรียนวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ ภาษาฝรั่งเศสและมนุษยวิทยา พบว่า บรรยากาศในชั้นเรียนแตกต่างกัน โดยนักเรียนที่เรียนที่เรียนภาษาฝรั่งเศสและมนุษยวิทยา ระบุว่าชั้นเรียนดำเนินไปได้ง่ายกว่าชั้นเรียนวิทยาศาสตร์ และไม่มีความสัมพันธ์ระหว่างเพศของครูกับการรับรู้บรรยากาศในการเรียนของนักเรียน

Moos และ Moos (1978) ได้ศึกษาถึงบรรยากาศทางสังคมของชั้นเรียนที่ทาให้นักเรียนขาดเรียนและชั้นเรียนที่ครูให้เกรดนักเรียนในระดับคะแนนเฉลี่ยร้อยละกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นชั้นเรียนที่มีอัตราของเด็กขาดเรียนและคะแนนเฉลี่ยเทอมกลาง จำนวน 15 ห้องเรียน พบว่า ในชั้นเรียนที่มีอัตราการขาดเรียนสูง จะมีบรรยากาศที่มีลักษณะการแข่งขันสูงครูมีการควบคุมมาก มีการส่งเสริมสนับสนุนจากครูน้อยมาก ส่วนในชั้นเรียนที่ครูให้เกรดนักเรียนในระดับที่สูงกว่าเกณฑ์เฉลี่ยนั้น พบว่า บรรยากาศของการร่วมกิจกรรมของนักเรียนสูงมาก และมีการควบคุมของครูอาจารย์ค่อนข้างต่ำ ซึ่งผลของการศึกษาค้นคว้านี้ชี้ให้เห็นว่า ในชั้นเรียนที่มีบรรยากาศของการเรียนการสอนที่ต่างกัน ย่อมจะส่งผลกระทบต่อการเรียนรู้ของนักเรียนในทางที่ต่างกัน

Brown (1981) ได้ศึกษาบรรยากาศในชั้นเรียนในส่วนของหน้าที่ยุติบทเพื่อขยายแนวคิดทางตรรกะ เกี่ยวกับการจัดการรับรู้สภาพแวดล้อมที่ว่ายุติบทของนักเรียนแบบไม่เป็นทางการก่อให้เกิดประสบการณ์ และรับรู้สภาพแวดล้อมทางสังคมในห้องเรียนที่แตกต่างกันซึ่งสามารถวัดได้ด้วยคะแนนจากแบบวัดซีอีเอส (CES) โดยใช้กลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม กลุ่มหนึ่งเป็นนักเรียนที่ฟังประสงค์ อีกกลุ่มหนึ่งเป็นนักเรียนที่ไม่ฟังประสงค์ จาก 29 ชั้นเรียน ระดับมัธยมศึกษา ผลปรากฏว่า นักเรียนกลุ่มที่มีพฤติกรรมไม่ฟังประสงค์มีคะแนนการร่วมกิจกรรมหมู่ การสนับสนุนจากครู คำสั่งและความมีระเบียบ ความชัดเจนของกฎเกณฑ์ และการใช้สื่อ ต่ำกว่ากลุ่มนักเรียนที่มีพฤติกรรมที่ฟังประสงค์ ส่วนในด้านการทำงาน การแข่งขัน และการควบคุมของครูอาจารย์ ทั้ง 2 กลุ่ม มีคะแนนไม่แตกต่างกัน ซึ่งแสดงให้เห็นว่า นักเรียนมีความแตกต่างกันและผลจากการศึกษาในเรื่องนี้ทำให้สามารถเข้าใจ และทำนายพฤติกรรมของบุคคลในชั้นเรียนอื่นๆ ได้

Costello (1984) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการเรียนรู้ของนักเรียนเกี่ยวกับบรรยากาศทางสังคมในห้องเรียน และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มทักษะทางคณิตศาสตร์ เกรด 9 และกลุ่มทักษะภาษาอังกฤษในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายอินเดียมาโดยทำการศึกษากับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียน จำนวน 800 คน

โดยมีนักเรียนจำนวน 220 คน จากเกรด 9 จากชั้นเรียนที่มีความสามารถทางคณิตศาสตร์ และภาษาอังกฤษได้รับการทดสอบโดยใช้แบบวัดสภาพแวดล้อมในชั้นเรียน CBS เพื่อวัดการรับรู้เกี่ยวกับบรรยากาศ ซึ่งพบว่า มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดังนี้ (1) นักเรียนกลุ่มที่มีทักษะทางคณิตศาสตร์สูง มีทักษะต่อบรรยากาศของห้องเรียนทั้ง 9 มาตราวัดย่อยในทางบวกและ 6 มาตราวัดย่อยสำหรับกลุ่มที่มีทักษะทางภาษาอังกฤษสูง (2) สภาพแวดล้อมในชั้นเรียนมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

Nidich (1985) ได้ศึกษาบรรยากาศทางสังคมของโรงเรียนมัธยมศึกษาในประเทศฟิลิปปินส์ เนื่องจากเห็นว่าบรรยากาศทางสังคมเป็นตัวแปรหนึ่งที่ใช้ในการพัฒนาสังคม และการพัฒนาสัมฤทธิ์ผลในการเรียนและ เป็นส่วนที่สำคัญส่วนหนึ่งในการพัฒนาประเทศ ซึ่งการศึกษาค้นคว้านี้จะศึกษาความสัมพันธ์ของตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับระบบสังคมของโรงเรียน ชนิดของโรงเรียน ขนาดของโรงเรียน ตลอดจนสถานที่ตั้งของโรงเรียน อันส่งผลต่อพฤติกรรมทางสังคมของนักเรียน โดยศึกษากับโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา 8 แห่งในฟิลิปปินส์ 2 วิชา 3 ของทั้งหมดเป็นกลุ่มตัวอย่างทดสอบด้วยแบบวัดสภาพแวดล้อมในห้องเรียน และนักเรียน 40 คน ได้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับบรรยากาศทางศีลธรรม พบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ระหว่างโรงเรียนทางศาสนาและโรงเรียนที่ไม่เกี่ยวข้องกับศาสนาในเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างกัน

White (1986) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างบรรยากาศของโรงเรียนและบรรยากาศในห้องเรียน ระหว่างบรรยากาศของโรงเรียนกับผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนและระหว่างบรรยากาศในห้องเรียนกับผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนโดยศึกษากับกลุ่มตัวอย่างที่ประกอบไปด้วยครู จำนวน 39 คน และนักเรียนจำนวน 819 คน ที่กำลังศึกษาในเกรด 7, 9 และ 11 ของโรงเรียนประจำอำเภอแห่งหนึ่งในทางตะวันตกเฉียงใต้ของรัฐฟลอริดา โดยใช้แบบวัดสภาพแวดล้อมในการทำงาน WES ในการวัดบรรยากาศของโรงเรียนและใช้แบบวัดสภาพแวดล้อมในห้องเรียน CBS ในการวัดบรรยากาศในห้องเรียน และใช้แบบทักษะความเข้าใจเบื้องต้น CTBS ในการวัดสัมฤทธิ์ผลของนักเรียนโดยคำนวณหาความสัมพันธ์

โดยเข้าสู่ตรรกะของเพียร์สัน พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างบรรยากาศของโรงเรียน กับบรรยากาศในห้องเรียนเป็น 0.44 ค่าความสัมพันธ์ระหว่างบรรยากาศของ ห้องเรียนกับผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนเป็น 0.57

Anderson และ Walberg (อ้างถึงใน มังกร ทองสุคดี, 2533) ได้ ค้นคว้าเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างอารมณ์และการเรียนรู้ของเด็ก ที่เรียนวิชา ฟิสิกส์ ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่สหรัฐ และพบว่าในชั้นเรียนที่เด็กมีความเข้าใจ วิชาวิทยาศาสตร์อย่างมากนั้น จะต้องเป็นห้องเรียนที่ครูเตรียมการเป็นอย่างดี ครูสามารถควบคุมเด็กได้ และครูให้เด็กมีอิสระในการเรียนรู้ การไปตามใน ลักษณะที่เป็นกันเองมากที่สุดและในการศึกษาของ Walberg และคณะ (1977) สรุปได้ว่า ทักษะคิดของเด็กจะปรากฏขึ้นโดยอิทธิพลของบรรยากาศที่ครูจัดเตรียม ขึ้นมา

Shobha (1991) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนกับแรงจูงใจในการเรียนและบรรยากาศทางสังคมในห้องเรียน จำนวน 9 ด้าน ซึ่งศึกษากับกลุ่มตัวอย่างจากนักเรียนเกรด 9 จำนวน 200 คน ในเขต กุรัตชีตรา ฮารยานา อินเดีย ผลการวิจัยพบว่า มีความสัมพันธ์ทางบวกระหว่าง ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แรงจูงใจในการเรียนและบรรยากาศทางสังคมในห้อง เรียนด้านความมีส่วนร่วมภาพ การสนับสนุนของครู การมุ่งงานเป็นหลัก การ แข่งขันและการใช้นวัตกรรม มีความสัมพันธ์ทางลบ ระหว่างผลสัมฤทธิ์ทางวิชา การกับด้านการควบคุมของครู และไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญด้านการร่วม มือ คำสั่ง และความมีระเบียบ และความชัดเจนของกฎเกณฑ์ และบรรยากาศ ทางสังคมในห้องเรียน ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไม่พบปฏิสัมพันธ์จากผลของ แรงจูงใจทางการเรียน และบรรยากาศทางสังคมในห้องเรียนที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียน

Lippitt 1993 (อ้างถึงใน ประยูร ขาวนาฮี, 2537) ได้วิจัยเพื่อ ตรวจสอบบทบาทของผู้นำ ซึ่งเป็นปัจจัยหนึ่งในบรรยากาศในห้องเรียน โดย ศึกษา 3 ประเภทที่มีต่อบรรยากาศของกลุ่มโดยให้นักเรียนอยู่ภายใต้เงื่อนไข ของนักเรียน 3 แบบ คือ แบบประชาธิปไตย แบบอัตตาธิปไตย และแบบตาม

สลายผลการวิจัย พบว่า (1) รูปแบบผู้นำที่ต่างกัน จะทำให้บรรยากาศทางสังคมแตกต่างกัน และมีผลทำให้พฤติกรรมกลุ่มและพฤติกรรมแต่ละบุคคลแตกต่างกัน (2) ในบรรยากาศที่มีผู้นำแบบอัตตาธิปไตย จะทำให้เกิดพฤติกรรมก้าวร้าว หรือไม่ยอมรับผู้นำ และ (3) รูปแบบผู้นำเป็นองค์ประกอบอันดับแรกที่ทำให้บรรยากาศเกิดความแตกต่างกัน ส่วนลักษณะของกลุ่มจะเป็นองค์ประกอบที่สำคัญอันดับแรก

จากผลการวิจัยที่กล่าวมาทั้งหมดแสดงให้เห็นว่า บรรยากาศในชั้นเรียน หรือ สภาพแวดล้อมในห้องเรียนมีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และบรรยากาศในชั้นเรียนหรือสภาพแวดล้อมในห้องเรียนสามารถปรับปรุงเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้